

**UCHWAŁA NR XV/90/16
RADY GMINY W BĘDKOWIE**

z dnia 21 kwietnia 2016 r.

w sprawie przyjęcia Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Będków na lata 2016-2022

Znak: 0007.90.2016

Na podstawie art. 10 ust.2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j.: Dz. U. z 2016 r. poz.446) Rada Gminy w Będkowie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Będków na lata 2016-2022 w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Andrzej Legieziński

Załącznik do uchwały Nr XV/90/16

Rady Gminy w Będkowie

z dnia 21 kwietnia 2016 r.

**PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BĘDKÓW
na lata 2016 – 2022**

Gmina Będków

Powiat tomaszowski

Województwo łódzkie

Powierzchnia 5788 ha

Liczba ludności 3398

Spis treści

	Wstęp	1
I.	Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego	2
II.	Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza na obszarze objętym wdrażaniem planu	2
1.	Położenie, powierzchnia, ludność	2
2.	Historia gminy	2
3.	Charakterystyka środowiska przyrodniczego	4
3.1.	Ukształtowanie powierzchni i geomorfologia	4
3.2.	Klimat	5
3.3.	Wody powierzchniowe i podziemne	5
3.4.	Surowce mineralne	6
3.5.	Gleby	6
3.6.	Szata roślinna i świat zwierząt	6
3.7.	Synteza uwarunkowań środowiskowych	10
3.8.	Walory kulturowe	10
4.	Zagospodarowanie przestrzenne	12
4.1.	Ludność – jej struktura i prognoza	13
4.2.	Zasoby mieszkaniowe – warunki i jakość życia mieszkańców	14
4.3.	Rolnictwo i gospodarka	14
4.4.	Sfera społeczna	17
4.5.	Infrastruktura techniczna	19
III.	Analiza strategiczna metodą SWOT. Mocne i słabe strony Gminy Będków oraz szanse i zagrożenia rozwoju.	26
IV.	Cele ogólne i szczegółowe rozwoju obszaru gminy Będków	29
V.	Powiązanie projektów z innymi działaniami realizowanymi na terenie gminy	30
VI.	Oczekiwane wskaźniki osiągnięć Planu Rozwoju Lokalnego	31
VII.	Plan finansowy na lata 2016-2022	32
VIII.	System wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego	32
IX.	Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej	34
X.	Public Relations Planu Rozwoju Lokalnego	34

Wstęp

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Będków stanowi zestaw działań, które powinny zostać podjęte w określonym czasie i terminie zmierzające do długotrwałego i zrównoważonego rozwoju gminy.

Plan został sporządzony na lata 2016-2022 na podstawie:

- 1) Planu Finansowego Gminy;
- 2) „Raportów z Wyników Spisów Powszechnych (Województwo Łódzkie) Urzędu Statystycznego w Łodzi, „Podstawowych Informacji ze Spisów Powszechnych (Gmina Wiejska Będków)”;
- 3) dostępnych danych statystycznych Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Łodzi oraz innych opracowań statystycznych;
- 4) dokumentacji „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy”;

5) innych dokumentów oraz obliczeń własnych.

Plan Rozwoju Lokalnego odpowiada trosce lokalnego samorządu o rozwój gminy w szybko zmieniającym się i coraz bardziej konkurencyjnym otoczeniu. Planowanie strategiczne znacznie zwiększa prawdopodobieństwo sukcesu i umożliwia racjonalne gospodarowanie zasobami i potencjałem gminy.

Plan Rozwoju Lokalnego jest dokumentem określającym najważniejsze działania mające na celu ciągły rozwój gminy oraz przewidywane efekty tych działań. Warunkiem powodzenia jest współpraca przy realizacji zamierzeń władz samorządowych, mieszkańców i środowiska przedsiębiorców.

Środki publiczne są podstawowym narzędziem realizacji Planu Rozwoju Lokalnego. Jednak ich szczupłość, jak i członkostwo w Unii Europejskiej nakłada moralny obowiązek wykorzystania jak największej ilości środków Funduszy Strukturalnych w celu podniesienia poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego samorządów lokalnych.

Samorząd gminny wytycza i zatwierdza działania - wykonalne technicznie, realne ekonomicznie i akceptowalne społecznie, ale nie może pozostać jedynym ich realizatorem.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Będków na lata 2016 – 2022 jest zgodny z dokumentami strategicznymi na poziomie Unii Europejskiej, Województwa Łódzkiego, Powiatu Tomaszowskiego poprzez, co wpisuje się w realizację celów zawartych w tych dokumentach. Początkiem konsultacji społecznych dla opracowania Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Będków na lata 2016-2022 były zebrania wiejskie odbyte w marcu 2015 r. we wszystkich 19 sołectwach gminy, podczas których omówiono założenia polityki społeczno-gospodarczej gminy oraz zebrano wnioski od społeczności poszczególnych sołectw.

Przy opracowaniu planu współpracowano ściśle z Kołami Gospodyń Wiejskich, jednostkami Ochotniczych Straży Pożarnych oraz organizacjami pozarządowymi, działającymi na terenie gminy.

I. Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego

Obszar: **Gmina Będków**

Czas realizacji: lata 2016-2022

II. Aktualna sytuacji społeczno-gospodarcza na obszarze objętym wdrażaniem planu

1. Położenie, powierzchnia, ludność

Gmina Będków położona jest we wschodniej części województwa łódzkiego. Graniczy od północy z gminami Rokiciny i Brójce, od wschodu z gminą Ujazd, od południa z gminami Moszczenica i Wolbórz oraz od zachodu z gminą Czarnocin. Pod względem wielkości gmina Będków jest jedną z najmniejszych w województwie. Powierzchnia jej wynosi 58 km², co stanowi 0,32% powierzchni województwa łódzkiego. Natomiast pod względem liczby ludności (stan na 2014 r. - 3398 osób) gmina stanowi 0,14% ogólnej liczby mieszkańców województwa łódzkiego.

Atutem gminy Będków jest jej położenie przy drodze wojewódzkiej nr 716 (Koluszki - Będków-Piotrków Tryb.), postulowanej drodze ekspresowej „S” Łódź - Tomaszów Maz. - Kielce, a także bardzo dobre warunki glebowe predysponujące do rozwoju rolnictwa, co może wpłynąć na społeczno-gospodarczy rozwój gminy. Ponadto gmina położona jest w stosunkowo niewielkiej odległości od aglomeracji łódzkiej (780 - tysięcznej Łodzi) oraz miasta powiatowego (68 - tysięcznego Tomaszowa Mazowieckiego).

Gmina Będków położona jest w zachodniej części powiatu tomaszowskiego, zajmuje 5,5% jego powierzchni oraz 2,8 % ogółu mieszkańców powiatu.

Stopień urbanizacji gminy jest stosunkowo niski, znacznie niższy niż średni dla powiatu tomaszowskiego oraz województwa łódzkiego.

2. Historia gminy

Gmina Będków to obszar charakteryzujący się występowaniem wartościowych elementów środowiska kulturowego, które w połączeniu z walorami środowiska naturalnego - położenie w dolinie rzeki Wolbórki, na nieco pofalowanym terenie, z licznymi otwartymi terenami zielonymi i kompleksami lasów - tworzą godne ochrony zespoły architektoniczno - krajobrazowe. Walory te stanowią w dużej mierze o atrakcyjności turystycznej gminy i winny być pielęgnowane ze szczególną starannością.

Historyczne miasto Będków jest cennym w skali województwa łódzkiego obszarem łączącym walory krajobrazowo - przyrodnicze z nawarstwieniami kulturowymi od najdawniejszych czasów, udokumentowanymi znaleziskami archeologicznymi, poprzez zabytki architektury średniowiecznej, układ urbanistyczny miasta z dwoma rynkami, po XIX -wieczną zabudowę.

Początki miasteczka należy wiązać z grodem, którego ślady zachowały się na wschód od dzisiejszego Będkowa. Pierwsza wzmianka o mieście pochodzi z 1232 roku. Położony w rozwidleniu ważnych dróg rozwinął się w osadę targową i w XV wieku uzyskał prawa i przywileje miejskie. Dokument lokacyjny w 1453 roku wystawił Kazimierz Jagiellończyk. Z 1462 roku pochodzi fundacja kościoła parafialnego, zaś 2 lata później otrzymał Będków od Kazimierza Jagiellończyka przywilej na wolny handel solą z Bochni i Wieliczki. Od XV do XVII wieku Będków należał do rodu Spinków. W XVIII wieku właścicielami miasta byli Dembowscy, spośród których biskup Jan Dembowski położył dla miasta szczególne zasługi: przebudował kościół, urządził giełdę zbożową, rozwinął przemysł i rzemiosło. W XIX wieku Będków zmieniał kilkakrotnie właścicieli. Mieszkańcy trudnili się wówczas rolnictwem, a w małym stopniu rozwijał się przemysł i rzemiosło. W 1870 roku Będków utracił prawa miejskie. Na przełomie XIX i XX wieku z Będkowem i jego okolicą związał swoje życie i twórczość Władysław Stanisław Reymont. Dziś Będków pełni funkcje wsi gminnej, która położona jest na lekko sfalowanym, bezleśnym terenie nad rzeką Wolbórką, a od południa otoczona jest podmokłymi łąkami. Układ urbanistyczny rozwinął się w oparciu o drogę z Ujazdu do Łęczycy przez Chropy (Pabianice) przecinającą się w Będkowie z lokalną drogą Piotrków - Brzeziny. Nie wiadomo dziś nic na temat przedlokacyjnego rozplanowania miasta. Należy przypuszczać, że układ lokacyjny nałożony został na wcześniejszą osadę targową. Jej relikty można dopatrywać się w nieregularnym przebiegu ulic otaczających średniowieczny rynek. Lokacyjny układ urbanistyczny z kościołem na zamknięciu ulicy prowadzącej do rynku wzbogacony został na przełomie XIX i XX wieku zespołem dworsko-parkowym ówczesnych właścicieli miasteczka. Na wschodnich krańcach Będkowa zlokalizowany jest cmentarz parafialny z zabytkowymi nagrobkami. Sylwetka miasta jest zwarta, harmonijna, akcentowana bryłą kościoła parafialnego. Zabytkowa zabudowa mieszkalna zachowana jest w rynku - Plac Kościuszki oraz przy ul. Warszawskiej i Krakowskiej. Zabudowa kalenicowa, drewniana z dachami naczółkowymi, 1- kondygnacyjna pochodzi z ostatnich dekad XIX wieku.

Z pozostałych zabytków architektury wymienić należy:

- 1) zespół średniowiecznego kościoła parafialnego p.w. Narodzenia NMP wraz z ogrodzeniem i kaplicą;
- 2) pozostałości zespołu dworskiego, drewniany dwór z 1920 roku i czworaki z XIX wieku oraz młyn motorowy reprezentujący zabytki techniki.

Do wartości kulturowych mających wpływ na kształtowanie polityki przestrzennej gminy Będków zaliczono:

- 1) układ urbanistyczny Będkowa;
- 2) układy przestrzenne historycznych wsi: Prażki i Rzeczków;
- 3) obiekty architektury wpisane do rejestru zabytków i ewidencji konserwatorskiej;
- 4) historyczne zespoły zieleni formowanej - parki podworskie we wsiach: Drzazgowa Wola, Remiszewice, Rudnik, Będków, Prażki (dawna nazwa Jakubów – Wolbórka);
- 5) obiekty przemysłowe tzw. zabytki techniki;
- 6) cmentarze;
- 7) stanowiska archeologiczne.

Wykaz zasobów kulturowych:

- 1) układ urbanistyczny Będkowa;
- 2) historyczne zespoły wiejskie:

nazwa wsi	forma rozplanowania
Prażki	sznurowa
Rzeczków	układ przestrzenny nierozpoznany

- 3) obiekty sakralne:

wieś	obiekt	data
Będków	zespół kościoła p.w. Narodzenia NMP	1462-1783 r.
Będków	kaplica p.w. Św. Antoniego	1890 r.
Rosocha	kościół pw. Św. Zygmunta	1762 r.

4) zabytki techniki:

wieś	obiekt	Okres powstania
Będków	młyn	kon. XIX w.
Prażki	młyn - przebudowany	pocz. XX w.

5) cmentarze w ewidencji

we wsi :

Będków - cmentarz rzym. - kat.

Będków - cmentarz rzym. - kat. przykościelny

Ewcin (dawna nazwa Krzyżanów) - cmentarz ewangelicki

Rosocha - cmentarz rzym. - kat., przykościelny

3. Charakterystyka środowiska przyrodniczego

3.1. Ukształtowanie powierzchni i geomorfologia

Pod względem morfologicznym, gmina Będków leży w obrębie jednostki fizyczno- geograficznej należącej do makroregionu Wzniesienia Południowomazowieckie (J. Kondracki 1978 r) tj. Równiny Piotrkowskiej, która jest równiną płaską i silnie zdenudowaną przez procesy peryglacjalne wysoczyzny morenowej. Równina Piotrkowska rozciąga się na obszarze około 1640 km² pomiędzy wysoczyzną Bełchatowską na zachodzie a doliną Pilicy na wschodzie. Od północy region sąsiaduje ze Wzniesieniami Łódzkimi, od południa ze Wzgórzami Radomszczańskimi, zaliczonymi do prowincji Wyżyny Małopolskiej. Morfologię terenu ukształtował łądolód skandynawski w plejstocenie oraz późniejsze procesy denudacyjne w plejstocenie i holocenie. Zachodnia część gminy leży w szerokiej dolinie Wolbórki, wschodnia zaś jest lekko pofałdowana. Dolina Wolbórki osiąga szerokość 1 km. Maksymalne spadki terenu w obrębie doliny rzeki wynoszą 5%. Teren pochylony jest w kierunku północnym. Najniżej położone miejsce w dolinie Wolbórki w okolicy Łaknarza znajduje się na wysokości 170 m n.p.m. najwyższy punkt znajduje się w okolicy Drzazgowej Woli i wznosi się na wysokość 208 m n.p.m. Różnica wysokości na wysoczyźnie wynosi ok. 38 m między dnem doliny Wolbórki a terenami najwyższej położonymi. Monotonie krajobrazu urozmaicają stoki dolin Miazgi i Łaznowianki wpadających od północy lewobrzeżnych dopływów Wolbórki, oraz boczne doliny, które rozcinają powierzchnię wysoczyznową. Szerokość dolin, którymi płyną Miazga i Łaznowianka wynosi od 250 – 750 metrów. Boczne doliny pełnią rolę odwadniającą powierzchnię terenu, prowadząc cieką stałą i okresową. Stanowią jednocześnie rynny spływu wód deszczowych. Są to doliny cieków okresowych bądź aktualnie wykorzystywanych przez rowy melioracyjne. Formy te zbudowane są w przewadze z utworów aluwialnych, namulów organiczno piaszczystych z wodą gruntową płytko na głębokości 1–2 m, słabonośnych. Są to strefy wykluczone dla zabudowy oraz niewskazane do wprowadzania jakichkolwiek przegród utrudniających swobodny spływ zarówno wód powierzchniowych, jak i chłodnych mas powietrza. Formy te mają do odegrania w gminie bardzo istotną rolę jako ogniwa w systemie powiązań przyrodniczych. Morfologia terenu jest ściśle związana z budową geologiczną, a zwłaszcza rodzajem utworów przypowierzchniowych. Obszar gminy budują utwory czwartorzędowe o różnej miąższości: związane ze zlodowaceniem środkowopolskim głównie gliny i gliny piaszczyste twardestwoplastyczne i półzwarte (o miąższości w przewadze większej niż 4,5 m lokalnie piaski ze żwirem). W/w utwory, to grunty nośne, utrudnieniem dla zabudowy mogą być jedynie wody śródglinowe w obrębie utworów gliniastych lub wody podskórne zalegające lokalnie na słabo przepuszczalnym gliniastym podłożu. Teren gminy budują również piaski z fragmentami mułki i żwiru są to grunty mineralne w przewadze sypkie średnio zagęszczone piaski drobne i średnie lokalnie przewarstwione pyłami lub żwirami. Nośność gruntów zależy od stopnia zagęszczenia. W dolinach rzecznych i obniżeniach występują mady,

torfy oraz piaski rzeczne z materiałem organicznym, nasycone płytko zalegającą wodą, nie nadające się pod zabudowę.

Obecność w podłożu gruntów półprzepuszczalnych i nieprzepuszczalnych powoduje występowanie lokalnie niekorzystnych stosunków wodnych, które wymagają regulacji dla potrzeb rolniczego użytkowania gleb. Konieczność odwodnień spowodowała, że część terenu została zmeliorowana, a na części terenu istnieje duża potrzeba melioracji. Systemy sieci drenarskich wraz z kolektorami zbiorczymi stanowią poważną przeszkodę dla budownictwa. Generalnie wymagana jest ochrona sieci przed zniszczeniem.

3.2. Klimat

Obszar gminy znajduje się w zasięgu klimatu przejściowego z wpływami klimatu oceanicznego zimą i kontynentalnego latem. Okres wegetacyjny trwa około 210 dni. Rozpoczyna się 5 kwietnia i trwa do 1 listopada. Opady kształtują się na poziomie 600 mm/rok. W okresie wegetacyjnym opady są z reguły mniejsze od parowania co prowadzi do suszy gruntowej. Średnia temperatura roczna wynosi od 7,5 do 7,8° Celsjusza. Najchłodniejszym miesiącem jest luty ze średnią temperaturą powietrza – 3° Celsjusza, średnie temperatury najcieplejszego miesiąca lipca, zawierają się w granicach od 17,8 do 18,2° Celsjusza. Dominują wiatry z kierunków zachodnich i południowo - zachodnich. Warunki klimatyczne w przeważającej części gminy należą do korzystnych. Wpływ na to mają dobre warunki solarne i wilgotnościowe jedynie nieco gorsze warunki termiczne z uwagi na występowanie podwyższonych dobowych amplitud temperatury. Są to tereny bez przeciwwskazań dla zabudowy. Najbardziej niekorzystne warunki termiczne i wilgotnościowe występują w terenach dolinnych z uwagi na bardzo płytkie zaleganie wód gruntowych. W terenach tych istnieje duże prawdopodobieństwo występowania przygruntowych przymrozków, inwersji temperatury, częste zjawisko stagnacji chłodnego i wilgotnego powietrza, zalegania mgieł oraz niedostateczne przewietrzanie. Tereny te są niewskazane dla zabudowy.

3.3. Wody powierzchniowe i podziemne

Główny układ hydrograficzny gminy tworzy rzeka Wolbórka, która jest najdłuższym lewobrzeżnym dopływem Pilicy. Wolbórka jest rzeką trzeciego rzędu w dorzeczu Wisły. Obszar gminy należy w całości do zlewni rzeki Pilicy. Teren odwadniany jest głównie przez Wolbórkę, Miazgę i Łaznowiankę oraz liczne sieci cieków i rowów. Obniżenia terenowe o utrudnionych warunkach odpływu powierzchniowego i słabej przepuszczalności gruntów odwadniane są miejscami sztucznie, poprzez system rowów melioracyjnych. Znaczna część wód opadowych infiltruje też w głąb piaszczystych utworów przepuszczalnych i jest drenowana ku dolinie Wolbórki. Teren gminy jest ubogi w naturalne zbiorniczki i oczka wodne, wypełniające zagłębienia terenu. Najwięcej z nich znajduje się w dolinie rzeki Wolbórki. Oczka wodne występują też w obrębie lasów na siedliskach wilgotnych. Zbiorniczki te stanowią cenny element krajobrazu gminy, ale przede wszystkim ważne rezerwuary zasobów wodnych obszaru.

Ważnym zadaniem w ramach zrównoważonego rozwoju gminy powinno być utrzymywanie poziomów wód i niedopuszczenie do wysuszenia zbiorników powierzchniowych. Gmina znajduje się w zasięgu Kredowego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 401. Jest to obszar w ośrodku szczelinowym i szczelinowo – porowym zasoby tego zbiornika wynoszą 90 tys. m³. Wody tego zbiornika znajdują się w klasie Ia i Ib (wody o najwyższej jakości, nadające się do celów pitnych bez uzdatniania oraz wody o wysokiej jakości, nieznacznie zanieczyszczone wymagające prostego uzdatniania do celów pitnych lub gospodarczych). Gmina znajduje się również w obszarze najwyższej ochrony Głównego Zbiornika Wód Podziemnych.

Nakłada to na władze gminy szczególną troskę o ochronę wód podziemnych polegającą na zakazie lokalizacji inwestycji mogących wpływać negatywnie na stan czystości gruntów i wód, takich jak: wysypiska bez odpowiednich zabezpieczeń podłoża, inwestycje związane z transportem i magazynowaniem substancji ropopochodnych oraz innych toksycznych, stacje paliw bez specjalnych izolacji podłoża i innych. Gospodarowanie rolne na obszarze ONO wymaga ustalenia właściwych zasad nawożenia gleb i stosowania środków ochrony roślin. Inwestycje w tym obszarze powinny być realizowane przy zastosowaniu wszelkich zabezpieczeń technicznych dla ochrony środowiska, szczególnie wód. Użytkowe poziomy wodonośne wiążą się z dwoma piętrami wodonośnymi: czwartorzędowym i kredowym. Najpowszechniej eksploatowane są zasoby wód z warstw czwartorzędowych, z głębokości od 10 do 50 m pod powierzchnią terenu, zwykle ujmowane za pomocą studzien wierconych. Wody podziemne na terenie gminy są wrażliwe na zanieczyszczenia. Występuje tutaj strefa zagrożeń GZWP.

Problem czystości wód powierzchniowych na terenie gminy jest problemem ponadlokalnym. Wymagana klasa czystości wód w zlewni rzeki Pilicy to I i II klasa za wyjątkiem rzeki Wolbórki (gmina Będków) gdzie dopuszczono III klasę czystości. Niestety we wszystkich punktach kontrolowanych wody

rzek gminy Będków miały charakter pozaklasowy. Zanieczyszczeniami decydującymi o niskiej klasie czystości wód były głównie: stan bakteryjny (miano coli), zawartość substancji biogenych, stan hydrobiologiczny (chlorofil „a”, seston) substancje organiczne (BZT₅, ChZT–Mn) i zawiesiny.

Na stan czystości rzek duży wpływ, oprócz zanieczyszczeń niesionych z innych obszarów położonych w wyższych partiach zlewni, mają również spływy powierzchniowe nawozów mineralnych i środków ochrony roślin stosowanych w rolnictwie, o czym świadczy duży udział substancji biogenych. Stan czystości wód powierzchniowych bardzo niekorzystnie wpływa na środowisko, jego walory i możliwości ich wykorzystania. Wody rzek w gminie są wykorzystywane do celów rolniczych, oraz rekreacyjnych. W obrębie występują atrakcyjne turystycznie wartości przyrodnicze. Te czynniki predysponują do skutecznych działań w obszarze zlewni, w kierunku poprawy czystości wód rzeki. Przyczyną zanieczyszczenia rzek i rowów jest głównie wzrost zaopatrzenia wsi i rolnictwa w wodę bez rozwiązania gospodarki ściekowej, co podnosi ilość ścieków. Poprawę stanu jakości wód powierzchniowych można osiągnąć poprzez wyeliminowanie bezpośredniego zrzutu ścieków bytowych oraz ograniczenie spływów powierzchniowych z terenów rolnych. W pierwszym przypadku niezbędna jest budowa kanalizacji sanitarnej i lokalnych oczyszczalni, w drugim zaś tworzenie biologicznych osłon oraz wprowadzanie ekologicznych form gospodarki rolnej.

Kanalizacja sanitarna swym zasięgiem objęła niewielką część gminy. Dlatego priorytetowym zadaniem w zakresie ochrony środowiska dla rozwoju społeczno – gospodarczego powinna być budowa sieci kanalizacyjnej w gminie. Jakość wody dostarczanej odbiorcom nie budzi zastrzeżeń Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej.

3.4. Surowce mineralne

W gminie nie występują udokumentowane złoża kruszywa naturalnego.

Na terenie gminy lokalnie występują jedynie piaski przydatne do produkcji betonu zwykłego.

Gmina Będków w niewielkim stopniu posiada surowce naturalne, mogące być przedmiotem eksploatacji. Najbardziej rozpowszechnionym surowcem jest kruszywo naturalne drobne wykorzystywane w celach budowlanych i drogowych. Wykorzystywane jest ono dla potrzeb miejscowej ludności. Wydobywania złóż kopalin odbywają się na miejscu we wsi Teodorów.

3.5. Gleby

Konsekwencją rzeźby, budowy geologicznej i stosunków wodnych jest wytworzenie się określonych typów gleb. Na terenie gminy zdecydowanie przeważają grunty wysokich klas bonitacyjnych (III-IV klasy). W warunkach gminy najcenniejsze dla rolniczej przestrzeni produkcyjnej są gleby IIIa i IVa klasy bonitacji. Są to grunty pozostające w uprawie rolnej zaliczane do kompleksów uprawowych pszennych, żytnich dobrych i fragmentarycznie bardzo dobrych. Gleby te według klasyfikacji zaliczane są do klas wysokich.

Na terenie gminy są to najwyższe klasy bonitacyjne chronione przed zmianą użytkowania i przeznaczenie ich na inne cele niż rolnicze powinno być bardzo rozważne, a przede wszystkim racjonalne. Są to gleby żyzne, strukturalne z właściwymi stosunkami wodnymi.

Grunty niskich klas bonitacyjnych (V-VI) występują na terenie gminy marginalnie. Wykształcone na podłożu piaszczystym. Należą głównie do typów gleb biellicowych i pseudobiellicowych miejscami czarnych ziem zdegradowanych i gleb szarych. Są to gleby piaszkowe, o składzie mechanicznym piasków słabogliniastych przechodzących w piaski luźne, na ogół zbyt suche, ubogie w składniki pokarmowe. Ich wartość rolnicza jest dość słaba, należą do kompleksów żytnich słabych i najsłabszych (żytnio-lubinowego), lokalnie tylko żytniego dobrego.

W dolinach rzek, okolicach cieków oraz w obniżeniach terenu występują użytki zielone trwałe jako łąki i pastwiska kompleksu średniego i słabego na glebach głównie murszowatych i czarnoziemnych o wysokim stopniu uwilgocenia. Niewielkie powierzchnie użytków zielonych na glebach pochodzenia organicznego występują w dolinie rzeki Wolbórki.

3.6. Szata roślinna i świat zwierząt

Morfologiczny podział gminy i uwarunkowania przyrodnicze odzwierciedlają intensywność pokrycia terenu szatą roślinną, zwłaszcza zielenią wysoką, jak również jej charakter. W obszarze gminy szata roślinna jest zróżnicowana pod względem jakości, intensywności i rangi. Największymi skupiskami zieleni wysokiej w gminie są lasy. Grunty leśne zajmują zaledwie 423 ha. Niemal bezleśny krajobraz gminy świadczy o tym że, jest to gmina wybitnie rolnicza. Wieloletnia gospodarka rolna doprowadziła do

trzebień lasów na tym terenie. Lesistość gminy wynosi 7,3 % ogólnej powierzchni gminy. Lasy są najważniejszą grupą zbiorowisk pod względem walorów krajobrazowych, ekologicznych i przydatności gospodarczej. Lasy porastają wschodnią i południowo – wschodnią część gminy. Kompleksy leśne, głównie na siedliskach borowych z dominującą sosną koncentrują się w południowej i wschodniej części gminy. Największe kompleksy w administracji lasów państwowych pod zarządem Nadleśnictwa Brzeziny znajdują się na południowym - wschodzie gminy.

Główne siedliska leśne to siedlisko Boru świeżego (Bśw) z drzewostanem sosnowym z pojedynczą brzozą i świerkiem, siedlisko Boru mieszanego świeżego (BMśw) z drzewostanem sosnowym, jodłowym modrzewiowym i dębowym, siedlisko Boru wilgotnego (Bw) z drzewostanem świerkowym i brzozowym i siedliska Lasu mieszanego świeżego (LMśw) i Lasu świeżego (Lśw) z drzewostanem sosnowym i dębowym.

Większość lasów gminy to lasy ochronne (wodochronne i glebochronne). Do kompleksów lasów państwowych przylegają na ogół niewielkie kompleksy lasów prywatnych, również głównie na siedliskach boru świeżego z dominującą sosną II – III klasy wieku. Są one wskazane do ochrony przed zmianą użytkowania ze względu na walory krajobrazowe i korzystny wpływ na warunki klimatu lokalnego. Wiele gruntów zostało w ostatnich latach zalesionych. Wiele też nieużytków i gruntów odłogowanych podlega stopniowej naturalnej sukcesji roślinności leśnej, w postaci samosiewów. W tych terenach drzewa rosną przypadkowo i nie podlegają planowemu gospodarowaniu i pielęgnowaniu. Tereny zalesiane i ulegające samosiewom nie są jednakże uwzględniane w ewidencji gruntów, dlatego trudno jest określić przestrzennie i liczbowo ich zasięg i rozmiar. Gospodarka leśna w lasach państwowych i prywatnych prowadzona jest na podstawie planów urządzenia gospodarstw leśnych. Celem wyrównania granicy polno – leśnej wskazane jest przeznaczenie do zalesień najsłabszych gruntów V, VI i VIz klasy. Również przeznaczenie do zalesień i zadrzewień gruntów położonych nad ciekami wodnymi spełnia ważną rolę przy oczyszczaniu wód gruntowych, co zapobiega eutrofizacji wód otwartych, narażonych na zanieczyszczenia pochodzące z nawożenia gruntów rolnych. Warunki przyrodnicze terenu i sposób jego użytkowania przesądziły o charakterze krajobrazu, w którym oprócz kompleksów leśnych dominują obszary pól uprawnych, poprzecinane kępami śródpolnych zadrzewień i pasmami drzew przydrożnych. Cenną grupę roślinności stanowią zbiorowiska roślinności źródłiskowej, wodnej, bagiennej i łąkowej, towarzyszącej strugom, rowom i rzekom. Dominują tu siedliska łąkowe i łąkowe z olchą, wierzbą i topolą oraz rozległe obszary łąk poprzetykane kępami zieleni krzewiastej. W zagłębieniach bezodpływowych wykształciły się torfowiska niskie. Doliny cieków użytkowane są głównie jako łąki kośne i pastwiska. Równinne wyniesienia użytkowane są jako grunty orne. Szczególny charakter pod względem intensywności szaty roślinnej ma dolina Wolbórki, która stanowi fragment kompleksów łąkowych. W dnie dolinym dominują rozległe łąki, zarośla łąkowe będąc ciekawym obiektem krajobrazowym spełniającą również istotną rolę retencyjną oraz są ostoją dla ptactwa i zwierząt. Wskazane są do bezwzględnej ochrony przed degradacją, zwłaszcza zmianą stosunków wodnych, zmieniających naturalne warunki siedliskowe. Wartościowym zespołem roślinnym poza lasami są parki wiejskie i dworskie położone w miejscowościach Drzazgowa Wola, Rudnik, Remiszewice i Będków. Pozostałą roślinność obszaru stanowią: głównie szpalery przydrożne - cenne elementy ochrony przed uciążliwościami komunikacyjnymi (wskazane jest ich wzbogacanie i uzupełnianie), w których przeważają jesiony, topole, pojedyncze, odosobnione egzemplarze drzew, pasy zieleni wśród pól i wzdłuż ścieżek między polami, zieleń urządzona i skupiona wokół obiektów usługowych (głównie szkół, kościołów, cmentarzy), ogrody przydomowe z uprawami ogrodniczymi, sadami i niewielką ilością ozdobnej roślinności wysokiej. Dominują gatunki rodzime, wśród których można wymienić: jesiony, klony, lipy, robinie, topole, olchy, brzozy, wierzby. Wskazane jest wzbogacanie obszaru roślinnością. Wprowadzenie ciągów zadrzewień śródpolnych, przydrożnych, przy dolinach i obniżeniach terenowych podniesie odporność ekologiczną terenów rolnych, stworzy warunki dla ostoji ptactwa i zwierząt, ograniczy erozyjną działalność wiatru. Tendencją przyszłościową powinno być jeszcze większe nasycenie terenów wolnych zielenią w celu tworzenia ciągłości systemów przyrodniczych i wiązania ich z korytarzami ekologicznymi, jakimi są ciągi dolinne. Cała zieleń, ze względu na jej przyrodniczą rolę powinna być utrzymana, podlegać ochronie przed wycinaniem, niszczeniem oraz zabiegom pielęgnacyjnym.

W gminie występują następujące obszary i obiekty chronione:

- 1) Obszar Chronionego Krajobrazu „Koluszkowsko – Lubochniański” oraz Obszar Chronionego Krajobrazu „Doliny Wolbórki” które są elementami systemu obszarów chronionych województwa łódzkiego. Uwzględnione są w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” uchwalonego przez Sejmik Województwa Łódzkiego dnia 9 lipca 2002 roku – Uchwała Nr XLV/524/2002 (Dziennik Urzędowy Województwa Łódzkiego Nr 249 poz. 3166 z dnia 10 października 2002 roku);

- 2) pomniki przyrody ożywionej lipa drobnolistna o obwodzie pnia 455 cm wysokości 32m, rozpiętość korony 18 metrów we wsi Prażki (dawna nazwa Jakubów - Wolbórka) chroniony aktem prawnym: Zarządzenie Nr 45/87 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 15 grudnia 1987 roku w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 17 poz. 177 z dnia 30 grudnia 1987r);
- 3) parki; park dworski w Drzazgowej Woli i Remiszewicach, park przykościelny w Będkowie, park przyszkolny w Rudniku.

Warunki sanitarne i zagrożenia w gminie

Powietrze

Na stan sanitarny gminy rzutuje lokalny przemysł, ruch komunikacyjny, lokalne kotłownie i niskie emitory palenisk domowych oraz ewentualne emisje zanieczyszczeń z terenów sąsiednich. Ze względu na rolniczy charakter i brak istotnych źródeł zanieczyszczenia atmosfery, stan czystości powietrza w gminie generalnie nie budzi zastrzeżeń. Jedynymi lokalnymi źródłami zanieczyszczeń powietrza są kotłownie nielicznych obiektów produkcyjnych, usługowych i gospodarstw indywidualnych. Liniowym źródłem emisji zanieczyszczeń powietrza jest nasilony ruch komunikacyjny na drogach powiatowych i wojewódzkiej, gdzie duży udział mają pojazdy ciężkie. Okresowe uciążliwości wywołane skumulowaną emisją z palenisk gospodarstw domowych i pogorszenie standardów aerosanitarnych mogą wystąpić wokół wsi położonych na terenach inwersyjnych, oraz w rejonach mało otwartych na przewietrzanie, w sytuacji niekorzystnych warunków pogodowych (słabe wiatry lub cisze, inwersje termiczne), zwłaszcza w okresach zimowych (grzewczych). Poprawa stanu powietrza w gminie jest efektem działań w kierunku eliminacji niektórych uciążliwych kotłowni węglowych na rzecz nowoczesnych opalanych gazem i lekkim olejem opałowym.

Gospodarka odpadami. ochrona powierzchni ziemi

Wśród problemów ochrony powierzchni ziemi na czołowe miejsce wysuwa się usuwanie i unieszkodliwianie odpadów. W aspekcie zrównoważonego rozwoju obszaru gminy Będków rozwiązanie tego problemu nabiera szczególnego znaczenia. Na terenie gminy w Będkowie zlokalizowane jest komunalne wysypisko śmieci, które po przeprowadzonej rekultywacji obecnie jest już zamknięte. Gmina jest objęta zorganizowanym systemem wywozu nieczystości stałych. Odpady komunalne gromadzone są w kontenerach i pojemnikach, które odbierane są przez firmę „Juko” z siedzibą w Piotrkowie Tryb. Problemem gminy pozostają dzikie wysypiska śmieci, które zanieczyszczają lokalnie tereny leśne, zagłębienia poeksploatacyjne, skarpy dolin. Gmina prowadzi selektywną zbiórkę odpadów komunalnych z gospodarstw indywidualnych oraz poprzez ogólnodostępny Punkt Selektywnej Zbiórki odpadów Komunalnych zlokalizowany na terenie Gminnej Oczyszczalni Ścieków.

Zagrożenie powodziowe

Gmina jest w niedużym stopniu narażona na zagrożenie powodziowe. Wynika to z faktu, iż przez teren gminy Będków przepływają niewielkie rzeki Wolbórka, Miazga i Łaznowianka. Okresowy wysoki poziom wody jest wynikiem szerszego procesu powodującego wzrost przepływu wody. Występujące tu wezbrania wód zaliczone są do wezbrań typu opadowo – rozlewowego występujące głównie w lipcu i sierpniu związane z deszczami o dużej intensywności lub o charakterze nawalnym. Wody głównie rozlewają się po terenach najniższej położonych tj. dolinach, przez które przepływają rzeki terenu opracowania oraz mniejsze ciek. Zagrożenia powodziowe są problemem powodującym znaczne ograniczenia terenu dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego gminy.

Strefy sanitarne i strefy bezpieczeństwa

Obszarem ograniczonego użytkowania są: strefy ochrony sanitarnej od istniejących cmentarzy, strefy bezpieczeństwa od linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia, które wykluczają zabudowę mieszkaniową i inne funkcje chronione, dla których ustala się obowiązek ustanowienia obszarów ograniczonego użytkowania w trybie przepisów prawa ochrony środowiska. Zasięgi tych obszarów powinny być uściślone w decyzjach o ich ustanowieniu.

Sanitarne

Zakładając zrównoważony i proekologiczny rozwój gminy, obowiązuje zachowanie właściwych standardów sanitarnych. Na terenach wyznaczonych dopuszcza się wszelką działalność usługową i produkcyjną o uciążliwości nie wykraczającej poza granice działki tj. zastosowanie rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych, które wyeliminują szkodliwe oddziaływanie na

środowisko poza terenem, do którego jednostka ma tytuł prawny, a w przypadku usług wbudowanych poza lokal. Ponadto obowiązuje ochrona wód poprzez dążenie docelowo do osiągnięcia planowanej czystości wód powierzchniowych zwłaszcza rzeki Wolbórki, maksymalne ograniczenie zrzutów zanieczyszczeń do gruntu i wód powierzchniowych. Dążenie docelowo do eliminacji w maksymalnym stopniu indywidualnych sposobów utylizacji ścieków sanitarnych i deszczowych poprzez objęcie jak największej ilości obszarów zbiorczą kanalizacją sanitarną z odprowadzeniem ścieków do oczyszczalni. Zachowanie istniejącej sieci rowów w celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania urządzeń melioracji szczegółowych i właściwych warunków odbioru wód powierzchniowych. Udostępnienie rowów dla prowadzenia prac porządkowych oczyszczających i udrażniających. Obowiązuje pozostawienie pasa technicznego szerokości min. 5m. Ochronę i właściwe utrzymanie istniejącego systemu melioracyjnego. Grunty zmeliorowane winny być użytkowane zgodnie z ich przeznaczeniem. W przypadku lokalizowania terenów zurbanizowanych na obszarach wyposażonych w urządzenia melioracyjne, konieczna będzie po wcześniejszym uzgodnieniu z Wojewódzkim Zarządem Melioracji i Urządzeń Wodnych w Łodzi - Terenowy Inspektorat w Rawie Mazowieckiej, przebudowa urządzeń melioracyjnych w sposób umożliwiający funkcjonowanie sieci na terenach sąsiednich, jak również konieczne będzie wystąpienie o wykreślenie z ewidencji urządzeń melioracji szczegółowych. Ochronę przeciwpowodziową w dolinach rzek. Na tych obszarach nie należy przyjmować rozwiązań przestrzennych ograniczających przepływ wód powodziowych oraz takich rozwiązań, które mogą powodować straty powodziowe m. in. poprzez zalanie lub podtopienie wodami, nieregulowane cieką wymagają okresowych prac konserwatorskich, ochrona stawów i oczek wodnych, zanikające akweny powinny zostać odtworzone. Występowanie Kredowego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 401 wymaga respektowania rygorów ochronnych w procesie inwestowania. Dotyczy to głównie lokalizacji obiektów i urządzeń mogących zagrozić jakości wód.

Ochrona powietrza

W systemie ogrzewania indywidualnego należy sukcesywnie przechodzić na paliwa bezpieczne ekologicznie (gaz, olej opałowy, także energia elektryczna) szczególnie w rejonach dużych zgrupowań zabudowy.

Racjonalna gospodarka odpadami

Wymaga pilnej współpracy w skali ponadgminnej na rzecz racjonalnej gospodarki odpadami. Docelowo segregacja śmieci powinna występować w każdym gospodarstwie domowym poprzez oddzielenie biomasy, właściwa, prawidłowo zorganizowana zbiórka, i wywóz śmieci, połączone z zagospodarowaniem szkła, makulatury, tworzyw sztucznych, złomu, olejów, itp.

Ochrona zieleni

Zaliczyć do niej należy:

- 1) ochronę powierzchni leśnych, gospodarkę leśną zgodnie z planami urządzania lasów;
- 2) ochronę istniejących pomników przyrody ożywionej, zabytkowych parków;
- 3) ochronę wszelkich zadrzewień;
- 4) ochronę trwałych użytków zielonych.

Ochrona krajobrazu

Obszar Chronionego Krajobrazu „Koluszkowsko – Lubochniański” oraz Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Wolbórki”, są elementami systemu obszarów chronionych województwa łódzkiego. Uwzględnione zostały w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” uchwalonego przez Sejmik Województwa Łódzkiego dnia 9 lipca 2002 roku.

Pomniki przyrody ożywionej - lipa drobnolistna o obwodzie pnia 455 cm wysokości 32 m, rozpiętość korony 18 metrów. Korona stosunkowo wąska nieregularna, pień pusty, zdrowotność dobra. Lipa rośnie w miejscowości Prażki (dawna nazwa Jakubów – Wolbórka), chroniony aktem prawnym: Zarządzenie Nr 45/87 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 15 grudnia 1987 roku w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 17 poz. 177 z dnia 30 grudnia 1987 r.).

W celu ochrony w/w pomników przyrody zakazuje się: wycinania niszczenia lub uszkodzenia drzew, zrywania pączków, kwiatów, owoców i liści, zanieczyszczania terenu w pobliżu drzew i wzniesienia ognia, nacinania drzew, rycia napisów i znaków, wchodzenia na drzewa.

Parki

Park Rudnik - park dworski powstał na przełomie XVIII/XIX w., krajobrazowy, okazy wiekowych lip, z czytelnym układem kompozycyjnym. Jest on wpisany do rejestru zabytków.

Park zajmuje powierzchnię 3,0 ha i jest zbudowany na planie kwadratu. Najstarsze lipy drobnolistne przy wjeździe do dawnego dworu pochodzą z końca XVIII wieku.

Park w Kol. Remiszewice - park dworski powstał w początkach XX w., krajobrazowo-naturalistyczny, okazy wiekowych jesionów, lip i kasztanowców, o dużych walorach krajobrazowych. Jest on wpisany do rejestru zabytków. Park zajmuje powierzchnię 3,0 ha w tym wody 0,18 ha. Występują tam drzewa mieszane, z przewagą drzew liściastych. Najliczniej występują klony i jesiony.

Park w Drzazgowej Woli - - park dworski zbudowany na planie prostokąta. W parku rosną jesiony, lipy i kasztanowce, o dużych walorach krajobrazowych. Zajmuje on powierzchnię 3,5 ha w tym wody 0,1 ha. Występują tu drzewa mieszane, z przewagą drzew liściastych. Najliczniej występują klony i jesiony.

3.7. Synteza uwarunkowań środowiskowych

Z analizy stanu istniejącego środowiska przyrodniczego gminy Będków, jego naturalnych cech, walorów i zasobów, a także zagrożeń urbanizacyjnych, zarówno dla tego środowiska, jak i środowiska życia człowieka, wynika szereg uwarunkowań i wniosków do Planu Rozwoju Lokalnego Gminy:

- 1) Gmina posiada korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa (stosunkowo małe urozmaicenie powierzchni, korzystne warunki klimatyczne, względnie korzystne stosunki wodne);
- 2) rzeźba i budowa geologiczna nie stwarzają w sposób znaczący barier w zainwestowaniu terenu. Ograniczeniem są obszary z podziemnymi systemami drenarskimi.
- 3) najważniejszym problemem gminy jest nieuporządkowana gospodarka ściekowa i brak odpowiednich urządzeń oczyszczających ścieki;
- 4) występowanie sporej ilości gruntów dobrych klas bonitacyjnych;
- 5) dobre warunki aerosanitarne, bowiem funkcjonujące lokalne punkty o charakterze przemysłowym nie stanowią zagrożenia dla utrzymania właściwej higieny atmosfery;
- 6) największym bogactwem krajobrazu i walorem przyrodniczym są dolina Wolbórki oraz kompleksy leśne. Lasy stanowią ważne węzły w systemie ekologicznym gminy. Ważne jest stworzenie tzw. Korytarzy ekologicznych, poprzez powiązanie istniejących i nowo powstałych niewielkich kompleksów leśnych z systemem zadrzewień, co spowoduje powstanie ciągłego systemu przyrodniczego, wpływającego korzystnie na poprawę warunków hydrologicznych gleb, przeciwdziałanie erozji wietrznej i powierzchniowej oraz degradacji ziemi, zwiększenie wodnej retencyjności środowiska i podniesienie różnorodności ekologicznej środowiska. Zwiększenie lesistości przewiduje objęcie dolesieniami enklaw i półenklaw leśnych, powiększenie istniejących kompleksów, aby całość tworzyła zwarty system przyrodniczy, zdolny spełniać funkcję ekologiczną. Do realizacji dolesień proponuje się wykorzystać grunty słabych klas bonitacyjnych: V, VI i VIz. Nie wskazane do zalesienia są bagna, torfowiska oraz wodne nieużytki.
- 7) cennymi walorami gminy są obiekty prawnie chronione i elementy systemu obszarów chronionych województwa łódzkiego;
- 8) wskazuje się na konieczność zachowania i ochrony wszystkich elementów zieleni wysokiej, jak również wzbogacania jej o nowe nasadzenia.

3.8. Walory kulturowe

Udokumentowanie, zachowanie i właściwe wykorzystywanie walorów środowiska kulturowego jest obowiązkiem władz państwowych, samorządowych i społeczeństwa. Działalność ta stanowi istotny element rozwoju społeczeństwa i rozbudzania poczucia narodowej tożsamości. Koniecznym jest taka gospodarka przestrzenną i zasobami materialnymi, aby potrzeby w zakresie współczesnego rozwoju gminy nie kolidowały z ochroną walorów kulturowych. W myśl przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku ochronie prawnej podlegają dobra kultury wpisane do rejestru zabytków. Ochrona dóbr kultury realizowana jest także w procesie planowania przestrzennego przez wyznaczanie stref ochronnych, a także przez objęcie ochroną określonego obiektu lub obszaru w formie pomnika historii lub parku kulturowego.

Miejscowości: Będków i Rzeczków ze względu na walory kulturowe w zakresie układów rozplanowania i historycznej zabudowy winny być poddane szczegółowej analizie pod kątem ich zachowania.

W Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Będków zawarto ustalenia wynikające ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Na terenie gminy wprowadza się następujące strefy ochrony konserwatorskiej z zapisami:

strefaA - ścisłej ochrony konserwatorskiej obejmuje obszary najcenniejszych zabytków i zespołów zabytkowych wraz z najbliższym otoczeniem – zespół kościoła parafialnego w Będkowie i we wsi Rosocha, zespoły podworskie w miejscowościach: Drzazgowa Wola, Remiszewice (wraz ze stawami parkowymi) i Rudnik. Na terenach objętych strefą obowiązuje zachowanie i konserwacja zabytkowej zabudowy, konserwacja i rewaloryzacja zabytkowych parków, zachowanie historycznego układu rozplanowania, zachowanie historycznych podziałów własnościowych, zachowanie wartościowych elementów naturalnych - rzeźba terenu, zieleń, układ wodny. Wprowadza się zakaz wprowadzania nowej zabudowy (z wyjątkiem obiektów na które zostanie uzyskane zezwolenie WKZ), usunięcie dysharmonizujących nawarstwień (po uzyskaniu pozwolenia WKZ). Ponadto uzyskanie pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na wszelką działalność inwestycyjną powodującą zmiany w sposobie użytkowania i zagospodarowania terenu. W przypadku wszelkich prac ziemnych – pozwolenie wojewódzkiego konserwatora zabytków oraz wykonanie wyprzedzająco archeologicznych badań wykopaliskowych lub zapewnienie nadzoru archeologicznego (stosownie do decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków).

strefaB - ochrony konserwatorskiej wybranych elementów środowiska kulturowego. Obejmuje układy przestrzenne miejscowości o zachowanym historycznym rozplanowaniu, historycznej zabudowie i wartościowych walorach naturalnych. Na terenach objętych strefą obowiązuje zachowanie i konserwacja zabudowy zabytkowej i posiadającej walory kulturowe, historycznego układu rozplanowania - układ ulic, dróg, placów, historycznych podziałów własnościowych oraz wartościowych elementów naturalnych jak rzeźba terenu, zieleń, układ wodny. Dostosowanie nowej zabudowy w zakresie lokalizacji, skali i formy architektonicznej do lokalnej tradycji budowlanej lub lokalnie zakaz nowej zabudowy (do sprecyzowania w studium historycznym) oraz usunięcie dysharmonizujących nawarstwień. Ponadto uzyskanie opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków na temat przekształceń formy zabudowy istniejącej oraz lokalizacji, skali i formy nowej zabudowy oraz ochrona archeologiczna zgodnie z zapisami dla strefy „OW”.

Zasady zagospodarowania w obrębie historycznego układu przestrzennego Będkowa :

- w obrębie historycznego układu urbanistycznego Będkowa wskazano wstępny zasięg strefy „B” (ochrony układu urbanistycznego) - w odniesieniu do zabudowy zlokalizowanej przy dwóch rynkach i przy historycznych drogach wylotowych,
- dla zachowania tradycyjnego charakteru zabudowy wzdłuż ulic, gdzie wykształciły się pierzeje w liniach rozgraniczających ustala się konieczność realizacji zwartej zabudowy pierzejowej w granicach działek przylegających do ulic. Zapisy opracowywanych w oparciu o studium planów miejscowych zagospodarowania Będkowa winny zapewnić możliwość tradycyjnego sposobu lokalizacji zabudowy oficynowej.
- mieszkalnej i gospodarczej w granicach między poszczególnymi działkami. Adaptacja istniejącej zabudowy winna być dokonywana przy zachowaniu form i materiałów zgodnych z miejscową tradycją,
- należy zachować kontynuację założeń dotychczasowego planu w zakresie kształtowania zabudowy w rejonie historycznego centrum Będkowa, a także w historycznych wsiach. Nowa zabudowa jak i modernizacja zabudowy istniejącej winna pod względem charakteru, lokalizacji i skali zabudowy nawiązywać do zabudowy tradycyjnej,
- dla obszaru obu rynków należy przewidzieć funkcje „ogólnomiejskie” z ograniczeniem rozwoju usług komunikacyjnych.

strefaK - ochrony konserwatorskiej krajobrazu kulturowego obejmuje tereny krajobrazu o wysokich naturalnych, wartościach przyrodniczych, związanego z zespołami zabytkowymi lub posiadającymi walory kulturowe, w których obowiązują prócz tego odrębne przepisy zgodnie z ustawą o ochronie przyrody - pasmo kulturowo-przyrodnicze wzdłuż doliny rzeki Wolbórki. Na

terenach objętych strefą obowiązuje zachowanie i konserwacja wartościowych elementów naturalnych - rzeźba terenu, zieleń, układ wodny, rekultywacja terenów zdegradowanych, dostosowanie nowej zabudowy w zakresie lokalizacji, skali i formy architektonicznej do lokalnej tradycji budowlanej lub lokalnie zakaz nowej zabudowy (do sprecyzowania w studium historycznym) oraz usunięcie dysharmonizujących nawarstwień. Ponadto należy uzyskać opinię wojewódzkiego konserwatora zabytków na temat działań naruszających elementy chronione.

strefaE - ochrony ekspozycji obejmuje obszary stanowiące zabezpieczenie właściwego eksponowania zespołów lub obiektów zabytkowych - wraz ze strefą „K” stanowi otulinę widokową układów przestrzennych Będkowa i parków podworskich. Na terenach objętych strefą obowiązuje zakaz nowej zabudowy lub ustalenie nieprzekraczalnych gabarytów nowej zabudowy, ograniczenia w lokalizacji reklam (zakaz lub określenia dopuszczalnych form i nieprzekraczalnych gabarytów). Należy zyskać opinię wojewódzkiego konserwatora zabytków na temat ewentualnych odstępstw od powyższych rygorów, jak również na temat podziałów własnościowych (ustalenie wielkości działek), nasadzeń, zmian ukształtowania terenu.

strefaW - ochrony zabytków archeologicznych obejmuje tereny o rozpoznanej zawartości stanowisk archeologicznych podlegających ochronie konserwatorskiej. Na terenach objętych strefą obowiązuje nakaz uzgodnienia z WKZ warunków realizacji inwestycji wymagających prac ziemnych oraz uzyskanie pozwolenia WKZ na wykonanie tych prac (wszelkich prac ziemnych naruszających strukturę gruntu poniżej warstwy ornej). Planowane inwestycje mogą być dopuszczone wyłącznie do realizacji po przeprowadzeniu na koszt inwestora ratowniczych badań archeologicznych lub zapewnieniu przez niego nadzoru archeologicznego nad pracami ziemnymi pod rygorem zmiany ww. prac archeologicznych na ratownicze badania wykopaliskowe w przypadku ujawnienia w trakcie badań zabytkowych obiektów. Zakres prac archeologicznych wymaga każdorazowego uzgodnienia z WKZ. W uzgodnieniach z WKZ należy powołać się na numer ewidencyjny strefy ochrony archeologicznej i jego lokalizację w określonym obrębie AZP.

strefaOW - obserwacji archeologicznej obejmuje tereny tworzące wyraźnie wyodrębniające się skupiska osadnicze o znacznej wartości naukowej i historycznej podlegających ochronie konserwatorskiej. Na terenach objętych strefą obowiązuje uzgodnienie z Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków warunków realizacji inwestycji wymagających prac ziemnych oraz w zależności od tych warunków uzyskanie pozwolenia WKZ na wykonanie tych prac.

1. Ochronie konserwatorskiej podlegają obiekty znajdujące się w rejestrze zabytków i tereny znajdujące się w zapisanych w planach zagospodarowania przestrzennego strefach ochrony konserwatorskiej. Wszelkie prace budowlane dotyczące obiektów wpisanych do rejestru zabytków winny być prowadzone zgodnie z wymogami wojewódzkiego konserwatora zabytków, po uzyskaniu stosownej decyzji o prowadzeniu prac. Ochronie podlegają również obiekty znajdujące się w ewidencji zabytków WUOZ delegatura w Piotrkowie Trybunalskim. Ochrona dotyczy określonych budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i gospodarczych, zabytków techniki, obiektów sakralnych oraz zespołów komponowanej zieleni, cmentarzy i stanowisk archeologicznych.

2. Pod względem ochrony ekspozycji należy zapobiec realizacji nowych inwestycji konkurujących z sąsiedztwem zabytkowych obiektów, jak zespoły kościelne w Będkowie i Rososze oraz zespoły podworskie w Drzazgowej Woli, Remiszewicach i Rudniku oraz grodziska w Będkowie.

3. Walorem gminy jest kulturowy krajobraz.

Należy przeciwdziałać jego degradacji poprzez podziały i zabudowę terenów o wybitnych wartościach krajobrazowych i przyrodniczych (w szczególności rejony zabytkowych parków wraz z otoczeniem i doliny rzek).

4. Należy prowadzić stały nadzór nad stanem i sposobem zagospodarowania zabytkowych obiektów, w sytuacji, gdy wartości te są narażone na niebezpieczeństwo należy informować urząd wojewódzkiego konserwatora zabytków.

4. Zagospodarowanie przestrzenne

Gmina Będków należy pod względem powierzchni do jednej z najmniejszych gmin w województwie, gdyż jej obszar obejmuje tylko 5788 ha, a zamieszkuje ją także niewielka liczba 3398 mieszkańców. Z 5788 ha powierzchni gminy aż 4632,16 ha stanowią użytki rolne (80,0% ogółu powierzchni gminy). Jest to więc gmina o charakterze rolniczym.

4.1. Ludność – jej struktura i prognoza

Ludność gminy w 2010 r. liczyła 3507 mieszkańców, zaś w 2014 r. liczba mieszkańców gminy zmniejszyła się o 109 osób, tj. o 3,2% do 3398 osób. W ostatnich 10 latach liczba zamieszkujących zmniejszyła się aż o 4%. W 2014 r. na 100 mężczyzn przypadało 101 kobiet.

Ogólnie zmiany liczby mieszkańców gminy analizowane w ostatnich 20 latach wykazują tendencję malejącą.

Tabela 1. Liczba ludności gminy w latach 1999-2014

Lata	Liczba ludności	Gęstość zaludnienia
1999	3805	66,0
2000	3622	63,0
2005	3538	61,0
2010	3507	60,0
2014	3398	58,0

Ważnym elementem w rozwoju ludnościowym gminy są przemieszczenia przestrzenne ludności, które w ostatnich latach uległy znacznemu zahamowaniu. Okres transformacji ustrojowej i gospodarczej lat 90-tych wydatnie zmniejszył wyjazdy ze wsi do miast w poszukiwaniu zatrudnienia. Generalnie należy stwierdzić, że migracje uszczuplały zasoby ludnościowe gminy, ale ich natężenie w ostatnich latach wydatnie malało. Nie odgrywały jednak one decydującej roli w kształtowaniu się zaludnienia na tym obszarze. Istotnym zjawiskiem dla rozwoju gospodarczego gminy jest poziom migracji ludności. W 2014 r. ludność gminy zwiększyła się o 37 osób, gdy w tym czasie ubyło 39 osób. Saldo migracji jest więc dla gminy niekorzystne i wynosi – 2 osoby.

Ludność wg grup wiekowych przedstawia się następująco:

- w wieku przedprodukcyjnym zamieszkuje gminę 568 osób, co stanowi 16,8% ogółu mieszkańców,
- w wieku produkcyjnym 2110 osób, co stanowi 62,0% ogółu mieszkańców,
- w wieku poprodukcyjnym 720 osób, stanowiąc 21,2% wszystkich mieszkańców gminy.

Z przeglądu liczb i wskaźników zawartych w diagnozie oraz uwarunkowaniach rozwoju gminy wynika, iż w perspektywie systematycznie wzrastał będzie poziom feminizacji ludności gminy. Według prognozy ludnościowej liczba mieszkańców gminy w perspektywie 2020 roku wzrośnie nieznacznie do 3400 osób, tj. nastąpi stabilizacja liczby ludności w gminie.

Tabela 2. Prognoza ludności gminy

Ludność w latach	1975	1985	1994	2005	2010	2014	2020
Gmina	4366	3994	3940	3538	3507	3398	3400

Gmina Będków posiada niekorzystny utrzymujący się od lat ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego. W 2014 r. wskaźnik ten wynosił -11.

Ruch naturalny ludności w 2014 r. przedstawiał się następująco:

2014		
Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
28	39	-11

Drugim ważnym czynnikiem po przyroście naturalnym mającym wpływ na liczbę ludności gminy są migracje ludności. W 2014 r. zanotowano liczbę ludności odpływającej rzędu 39, a napływającej 37, w wyniku czego saldo migracji wynosiło - 2 osoby.

Migracje ludności w latach 2000-2014 w gminie przedstawia poniższe zestawienie:

Tabela 3. Migracje ludności w latach 2000-2014

2000			2010			2014		
Napływ	Odpływ	Saldo	Napływ	Odpływ	Saldo	Napływ	Odpływ	Saldo

		migracj i			migracj i			migracji
34	50	-16	28	23	+5	37	39	-2

Zmiana tej niekorzystnej dla gminy tendencji migracyjnej będzie wymagała podniesienia atrakcyjności gminy dla inwestorów z zewnątrz, zachęcającej do inwestowania i zamieszkania na tym terenie (stworzenie możliwości w zakresie rozwoju budownictwa mieszkaniowego i tworzenia nowych miejsc pracy). Dla oceny sytuacji demograficznej w gminie, zwłaszcza w okresie perspektywicznym, decydujące znaczenie będzie miała struktura ludności wg wieku i płci.

Na koniec 2014r. liczba ludności w wieku produkcyjnym wynosiła 2110 osób, tj. ok. 62,0% ogółu ludności, w wieku poprodukcyjnym 720 osób, tj. 21,2%, zaś pozostałe 568 osób, tj. 16,8% to ludność w wieku przedprodukcyjnym. W perspektywie zakłada się zwiększenie udziału ludności w wieku poprodukcyjnym, utrzyma się natomiast na tym samym poziomie grupa wieku przedprodukcyjnego.

4.2. Zasoby mieszkaniowe - warunki i jakość życia mieszkańców

Ludność gminy[#] w 2014 r. zamieszkiwała w 1074 mieszkaniach o łącznej powierzchni użytkowej 106 tys. m².

Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Będków przedstawiały się następująco:

Wyszczególnienie	Ogółem
Mieszkania	1074
Izby	4815
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	106

Warunki mieszkaniowe ludności gminy przedstawiają się następująco:

Wyszczególnienie	Wskaźniki
średnia wielkość mieszkania (m ² pow. użytkowej)	99,1
zagęszczenie mieszkań (liczba osób na 1 mieszkanie)	3,11
warunki zamieszkania m ² powierzchni użytkowej na 1 osobę	31,8

Istotnym elementem rozwoju warunków życia mieszkańców gminy jest dynamika budowy domów mieszkalnych. W ostatnich latach odnotowano istotne zmiany w liczbie izb i powierzchni użytkowej mieszkań, przy właściwie nie zmienionej ilości mieszkań zamieszkałych. Świadczy to o dokonanej w tym okresie wymianie starej substancji mieszkaniowej i oddawaniu do użytku mieszkań większych niż poprzednie oraz rozbudowie mieszkań już istniejących.

4.3. Rolnictwo i gospodarka

Rolnictwo

Główną funkcją gminy jest obecnie i w perspektywie będzie rolnictwo. Charakteryzuje się ono następująco:

a) użytkowanie ziemi

Użytki rolne na terenie gminy zajmują obecnie 4632,16 ha, co stanowi ok. 80,0% ogólnej powierzchni gminy, z czego 73,2% stanowią grunty orne, a 17,8% - łąki i pastwiska. W obrębie gminy przeważają gleby klas dobrych i bardzo dobrych I i III (ponad 50% pow. użytków rolnych). Stanowią one ograniczenia dla zainwestowania pozarolniczego. Struktura użytkowa ziemi w gminie przedstawia się następująco:

Tabela 4. Użytkowanie gruntów (w ha) w gospodarstwach rolnych na terenie gminy Będków według danych Powszechnego Spisu Rolnego 2010 (GUS 2010)

Powierzchnia	ha
Grunty orne	5085,73
Użytki rolne ogółem	4632,16
Użytki rolne w dobrej kulturze	4607,96
Pod zasiewami	3744,55
Grunty ugorowane	9,39
Uprawy trwałe	25,10
Sady	25,10
Ogrody przydomowe	2,82
Łąki trwałe	711,98
Pastwiska trwałe	114,12
Pozostałe użytki rolne	24,20
Lasy i grunty leśne	260,03
Pozostałe grunty	193,54

b) Struktura własnościowa i wielkość gospodarstw

Jedyną formą własności w strukturze władania gruntami na obszarze gminy jest gospodarka indywidualna. W gospodarce indywidualnej produkcja rolnicza prowadzona jest przez 575 gospodarstw.

Tabela 5. Struktura gospodarstw na terenie gminy Będków według danych Powszechnego Spisu Rolnego 2010 (GUS 2010)

Rodzaj	Jednostka	Gospodarstwa		
		Ogółem	do 1ha włącznie	Powyżej 1 ha
Gospodarstwa ogółem	szt.	580	17	563
Gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą	szt.	575	12	563
Powierzchnia gospodarstw rolnych	ha	5085,73	14,13	5071,60
Powierzchnia gospodarstw prowadzących działalność rolniczą	ha	5083,89	12,29	5071,60

Średnia wielkość gospodarstwa ogółem kształtuje się na poziomie 7,5 ha.

c) Produkcja roślinna

Powierzchnia zasiewów wybranych upraw wynosi ogółem 3744,55 ha, w tym pod:

Zboża - 2971,78 ha

Ziemniaki – 69,83 ha

Uprawy przemysłowe - 33,72 ha

Rzepak i rzepik – 33,17 ha

d) Produkcja zwierzęca

W produkcji zwierzęcej podstawowym kierunkiem jest chów trzody chlewnej i bydła.

Pogłowie i obsada zwierząt gospodarskich wynosiło:

- bydło ogółem - 5356 sztuk, w tym krowy 3062 szt.,

- trzoda chlewna ogółem – 6282 sztuk, w tym lochy 407 szt.,

- owce 165 szt.

- konie - 75 szt.

Obecnie rolnictwo pozostaje główną funkcją rozwojową obszaru gminy. Ze względu na wysoki udział gleb dobrych, które są trwałym uwarunkowaniem przyrodniczym rolnictwa w gminie mają one decydujący wpływ na sytuację ekonomiczną ludności rolniczej.

Natomiast gleby małowrodzajne, głównie klas V i VI winny być w przyszłości sukcesywnie zalesiane.

Jedną z korzystnych obecnie form aktywizacji rolnictwa jest promowanie i organizacja rozwoju agroturystyki.

Gospodarka gminy

Na terenie gminy w 2014r. funkcjonowały 203 zarejestrowane podmioty gospodarcze w tym 193 w sektorze prywatnym i 10 w sektorze publicznym

Tabela 6. Liczba podmiotów gospodarczych według sekcji Polskiej Klasyfikacji Gospodarczej (PKD,2007) w 2014r. na terenie gminy Będków (GUS, 2014)

Sektor gospodarki	Liczba podmiotów gospodarczych
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	13
Przetwórstwo przemysłowe	26
Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1
Budownictwo	33
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	52
Transport i gospodarka magazynowa	13
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	1
Informacja i komunikacja	2
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	7
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	4
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	10
Edukacja	8
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	7
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	6
Pozostała działalność usługowa. Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	15
Ogółem	203

Identyfikacja problemów

Mocne strony

- stosunkowo korzystna struktura gospodarstw rolnych,
- wysoki wskaźnik zatrudnienia na tle powiatu tomaszowskiego ,
- znaczny procent powierzchni użytków rolnych w klasie V oraz VI, położonych w południowej części gminy co umożliwi tam rozszerzenie doleśień,
- wzrost zainteresowania rolników powiększaniem gospodarstw, zwłaszcza dotyczy to gospodarstw towarowych oraz zgłaszanie potrzeby scalania gruntów,
- wyspecjalizowane rejony produkcji mleka mają szansę pogłębienia specjalizacji oraz poprawy organizacji zbytu poprzez tworzenie związków producentów,
- uzyskiwane dobre wyniki produkcyjne pozwalają na poprawę konkurencyjności produkcji.

Słabe strony

- zagrożeniem dla rozwoju produkcji roślinnej może być stale rosnący deficyt wody zwłaszcza w okresie wegetacji, co powoduje, że intensyfikacja produkcji roślinnej będzie się wiązać z koniecznością kosztownych inwestycji nawadniających,

- wysokie zakwaszenie gleb i niska zasobność w składniki pokarmowe, zwłaszcza magnez, utrudnia poszerzenie powierzchni wyżej plonujących i bardziej wartościowych gatunków gleb uprawnych,
- znaczne obszary słabych gleb klasy V oraz VI stawiające pod znakiem zapytania opłacalność produkcji wielu gospodarstw,
- niski poziom wykształcenia mieszkańców gminy hamuje odpływ nadwyżek siły roboczej z rolnictwa,
- podobna sytuacja wśród użytkowników gospodarstw rolnych utrudnia procesy modernizacji i przekształceń w rolnictwie,
- mała aktywizacja gospodarcza wsi w zakresie rozwoju działalności gospodarczej, pozarolniczej.

4.4. Sfera społeczna

Infrastruktura społeczna

Większość obiektów z zakresu infrastruktury społecznej obsługujących gminę skoncentrowana jest w ośrodku gminnym w Będkowie. Zaliczyć do nich należy administrację, handel, rzemiosło o różnorodnym charakterze, służbę zdrowia, kulturę, jednostki obsługi rolnictwa itp. Urządzenia z zakresu podstawowego zlokalizowane są w poszczególnych jednostkach osadniczych.

Oświata i wychowanie

a/ szkolnictwo podstawowe, gimnazjalne oraz wychowanie przedszkolne

Na terenie gminy Będków działa Zespół Szkolno - Gimnazjalny w Będkowie.

W roku 2014 edukacją i wychowaniem przedszkolnym objętych było 371 uczniów.

Przedszkola – 3 oddziały – 79 uczniów

Szkoła podstawowa – 9 oddziałów – 196 uczniów

Gimnazjum – 5 oddziałów – 96 uczniów

W dyspozycji Zespołu Szkolno-Gimnazjalnego pozostają: stołówka szkolna, sala gimnastyczna, „Orlik”, boisko trawiaste oraz plac zabaw. Istotnym problemem gminy jest znaczący spadek w ostatnich latach dzieci i młodzieży szkolnej.

Służba zdrowia i opieka społeczna

a/ służba zdrowia

Na terenie gminy działają Gminny Ośrodek Zdrowia oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Będkowie. Powierzchnia użytkowa GOZ wynosi 702,07 m².

Natomiast Przychodnia Lekarska posiada 307m² powierzchni użytkowej. Dostępność pacjentów do podstawowej jak i specjalistycznej służby zdrowia na terenie gminy jest niewątpliwie jej atutem.

b/ apteki
W gminie działają 2 apteki zlokalizowane w Będkowie.

Administracja

Obiekty administracji państwowej, gospodarczej i samorządowej (Urząd Gminy, Urząd Stanu Cywilnego, Bank Spółdzielczy) mają swoje siedziby w Będkowie.

Handel i gastronomia

a/ Handel

Na terenie gminy działa ogółem 49 obiektów handlowych, w tym największa koncentracja występuje w ośrodku gminnym w Będkowie.

b/ Gastronomia

Wyposażenie gminy w usługi gastronomiczne jest niewystarczające. Występuje tu tylko jedna placówka gastronomiczna zlokalizowana w Będkowie.

Ludność, stan i struktura według płci oraz wieku

W 2014 roku Gmina Będków liczyła 3398 mieszkańców, z tego 1692 mężczyzn i 1706 kobiet. Ludność gminy stanowiła 0,14 % ogółu mieszkańców województwa i 2,9% ludności powiatu tomaszowskiego i w ostatnich latach podlega stopniowemu minimalnemu zmniejszeniu.

Tabela 7. Ludność wg grup wiekowych

Wyszczególnienie	2014 r.
OGÓŁEM.....	3398
Przedprodukcyjny (0-17).....	568
Produkcyjny (18-59/64).....	2110
Poprodukcyjny (60/65 i więcej).....	720
Mężczyźni.....	1692
Przedprodukcyjny.....	290
Produkcyjny.....	1190
Poprodukcyjny.....	222
Kobiety.....	1706
Przedprodukcyjny.....	273
Produkcyjny.....	934
Poprodukcyjny.....	496
Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada osób w wieku nieprodukcyjnym: ogółem.....	72
mężczyźni.....	58
kobiety.....	88

Tabela 8. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku i płci

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014 r.
OGÓŁEM.....	100,0
Przedprodukcyjny.....	16,4
Produkcyjny.....	62,5
Poprodukcyjny.....	21,1
Mężczyźni.....	100,0
Przedprodukcyjny.....	16,7
Produkcyjny.....	70,2
Poprodukcyjny.....	13,1
Kobiety.....	100,0
Przedprodukcyjny.....	16,1
Produkcyjny.....	54,8
Poprodukcyjny.....	29,1

Ruch naturalny i wędrownkowy

Przyrost naturalny w gminie Będków jest ujemny (-11), co oznacza przewagę liczby zgonów nad liczbą urodzeń. Gmina Będków charakteryzuje się niższą niż przeciętnie skłonnością mieszkańców do migracji. Saldo migracji w 2014r. było ujemne i wyniosło -2 osoby. Spośród ogółu migrujących większość przemieszcza się do miast.

Poziom wykształcenia mieszkańców

Charakteryzując poziom wykształcenia mieszkańców gminy Będków stwierdzić należy, że jest on niższy niż przeciętnie w województwie. Odsetek osób z wykształceniem wyższym – według danych NSP to 3,5%, a z wykształceniem ponadpodstawowym legitymuje się poniżej 50% mieszkańców w wieku 13 lat i więcej, przy czym wśród mężczyzn wskaźnik ten sięga 48%, a wśród kobiet jest nieznacznie niższy i wynosi ok. 45%.

Identyfikacja problemów

Mocne strony

- wysoki poziom dostępności do opieki medycznej,
- wysoki poziom dostępności do wychowania przedszkolnego,
- niska stopa bezrobocia na tle powiatu tomaszowskiego.

Słabe strony

- niższy od przeciętnego poziom w województwie wykształcenia mieszkańców,
- zasoby mieszkaniowe o niskim standardzie wyposażenia w urządzenia techniczno- sanitarne,
- deficyt mieszkań,

4.5. Infrastruktura techniczna

4.5.1. Komunikacja

Powiązania wewnętrzne i ich charakterystyka

Droga wojewódzka łącznie z drogami powiatowymi stanowią szkielet komunikacyjny gminy. Wszystkie wyżej wymienione drogi w większości posiadają nawierzchnię twardą ulepszoną, najczęściej bitumiczną, często jednak w złym stanie technicznym oraz słabe parametry techniczne szczególnie w zakresie szerokości jezdni i łuków poziomych. Uzupełnienie tego układu stanowi sieć dróg gminnych publicznych i dróg wewnętrznych śródpolnych, dojazdowych.

Drogi wojewódzka i powiatowe mające kontynuację w sąsiednich gminach a przebiegające przez teren gminy Będków oraz drogi w obszarze gminy, zapewniają transport osób i towarów wewnątrz gminy, a także powiązania zewnętrzne. Łączna długość dróg gminnych wynosi 51,9 km, dróg powiatowych 31,1 km, a długość drogi wojewódzkiej w obrębie gminy wynosi 5,2 km.

Na obszarze gminy Będków występuje jedna droga wojewódzka klasyfikowana jako droga zbiorcza. Droga ta zapewnia bezpośrednie połączenie z ośrodkiem powiatowym w Tomaszowie Mazowieckim – z Koluszkami, Piotrkowem Trybunalskim oraz z ośrodkiem regionalnym – Łodzią.

Lp.	Nr drogi	Przebieg
1.	716	Koluszki – Rokiciny – Będków – Piotrków Trybunalski

Drogi powiatowe należą do układu podstawowego, zapewniając prawidłową obsługę komunikacyjną i połączenia z drogami wyższej rangi.

Lp.	Nr drogi	Przebieg
1.	1506E	Zawodzie – Będków Kolonia
2.	1508E	Czarnocin - Będków – Raciborowice – do drogi 1511E
3.	1509E	Białkowice - Lubiatów – Będków
4.	4321E	Łaznowska Wola – Prażki
5.	4324E	Będków – Ujazd – Lubochnia
6.	4323E	Zacharz – Nowiny -Rudnik

Drogi gminne zapewniają bezpośrednią obsługę zabudowy oraz umożliwiają dojazd do dróg wyższych klas.

Sieć dróg gminnych stanowią drogi o następujących relacjach i numerach:

- 110053E (Bieżywody) gr. gm. Czarnocin - Remiszewice
- 110522E (Brudaki) gr. gm. Wolbórz - Łaknarz
- 116001E Prażki - (Łaznów) gr. gm. Rokiciny

- 116002E Kol. Będków - Sługocice - Będków
- 116003E Brzustów - (Popielawy) gr. gm. Rokiciny
- 116004E Sługocice przez wieś - Sługocice - Wykno - Magdalenka - Ewcin
- 116005E Rudnik – Ewcin
- 116006E Ceniawy - Ewcin – Łaknarz
- 116007E Drzazgowa Wola - Ewcin
- 116008E Łaknarz - Komorniki
- 116009E (Kotliny) - gr. gm. Brójce - Teodorów - Teodorów przez wieś
- 116010E (Kalska Wola) - gr. gm. Czarnocin - Kalinów - Rzeczków "Grobla" - Będków - oczyszczalnia ścieków - Gutków
- 116011E Kalinów - Remiszewice przez wieś
- 116012E Zacharz I - Nowiny - Brzustów
- 116013E Gutków - Adamów
- 116014E Gutków - Magdalenka
- 116015E Prażki (dawna nazwa Wiadernia) - Prażki Las - Teodorów
- 116016E Rzeczków Wieś - Rzeczków "Bank" - Rzeczków - Kalska Wola
- 116017E Remiszewice - "Czworaki" - do torów
- 116018E Brzustów przez wieś
- 116019E Będków, ul. Parkowa
- 116020E Będków, ul. Południowa
- 116021E Będków, ul. Krakowska

Większość dróg gminnych posiada nawierzchnię twardą, często nieulepszoną, zmienne szerokości jezdni pasa komunikacyjnego. Większość dróg powiatowych i znaczna część dróg gminnych posiada niezadowalający stan techniczny wymagający przebudowy bądź modernizacji, szczególnie w zakresie wyrównania nawierzchni i wykonania warstwy ścieralnej oraz wykonanie utwardzonych poboczy z kruszywa drogowego. Drogi dojazdowe, śródpolne i wewnętrzne przeważnie posiadają nawierzchnie gruntowe i zmienną szerokości pasa drogowego. Większość tych dróg pełni i nadal będzie pełnić drugorzędną rolę w układzie komunikacyjnym gminy, dlatego też nie charakteryzowano ich dokładnie.

Komunikacja kolejowa

Przez obszar gminy przebiega linia kolejowa Katowice-Warszawa.

Szlaki turystyczne

Przez teren gminy przebiega szlak rowerowy o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym oraz łódzki szlak konny przebiegający przez następujące miejscowości: Łaknarz, Ceniawy, Gutków, Będków, Prażki w kierunku Czarnocina.

Wielkość ruchu na drogach

Niska sprawność układu (w szczególności układu podstawowego) jest wynikiem, braku zdecydowanego rozwoju sieci drogowej w ostatnich latach oraz dużego wzrostu motoryzacji w kraju. Wzrostowi motoryzacji w ostatnich latach nie towarzyszył jednak proporcjonalny rozwój infrastruktury komunikacyjnej. Odpowiednio do wzrostu ilości samochodów wzrasta ruch na drogach i ulicach wiejskich. Wielkość ruchu na drodze wojewódzkiej w 2000 roku na podstawie generalnych pomiarów ruchu wykonanych przez Transprojekt – Warszawa wynosi 2335 poj./dobę, co w porównaniu z poprzednimi pomiarami z 1995 roku stanowi wzrost o ponad 100%. Tendencja wzrostowa na drodze 716 utrzymuje się nadal, więc można wnioskować, iż obecnie natężenie ruchu jest już większe. Jest to znaczny wzrost w stosunku do innych dróg na obszarze województwa i można stwierdzić, iż droga ta w układzie wojewódzkim pełni ważną rolę.

Obsługa komunikacją zbiorową

Obsługa komunikacją publiczną obszaru i otwarcie gminy na zewnątrz realizowane są poprzez komunikacją autobusową PKS-u oraz tzw. przewozy szkolne. Autobusy kursują po drodze wojewódzkiej na odcinku od Będkowa w kierunku Piotrkowa Trybunalskiego i po drogach powiatowych w kierunku Czarnocin – Będków – Ujazd (fragment drogi 1508E i droga 4323E).

Wnioski:

- 1) analiza stanu wykazała, iż gmina posiada dostatecznie gęstą sieć drogowo – uliczną, która może zabezpieczyć powiązania wewnętrzne a także w większości zewnętrzne;
- 2) mankamentem natomiast są ciągle jeszcze bardzo słabe parametry techniczne tych dróg zarówno geometryczne jak i funkcjonalne;
- 3) ponadto występuje tu również brak jednorodności nawierzchni na poszczególnych ciągach komunikacyjnych, szczególnie gminnych;
- 4) należy przy tym podkreślić, iż niedostateczne i niestety malejące, relatywnie do potrzeb, środki finansowe na utrzymanie dróg (problem ogólnokrajowy), przy wzrastającym natężeniu ruchu, przyczyniają się do pogarszania stanu dróg i ulic na obszarze gminy;
- 5) innym zjawiskiem, które utrudnia podróżowanie, jest nagminne, obustronne obudowywanie dróg, które w kontekście utrzymującego się wzrostu motoryzacji może stanowić problem bezpieczeństwa ruchu i mieszkańców.

Układ komunikacyjny oprócz pełnienia funkcji obsługi komunikacyjnej jest również elementem kształtującym strukturę przestrzenną obszaru gminy. Poprzez dostępność komunikacyjną wyznacza wartość terenu a poprzez zapewnienie odpowiedniego standardu obsługi komunikacyjnej stymuluje jego rozwój. Określone poniżej główne zasady polityki komunikacyjnej oraz kierunki rozwoju układu komunikacyjnego gminy Będków oparto głównie o analizy i diagnozę stanu istniejącego, założenia i wnioski z planów wyższego rzędu oraz koncepcję i kierunki zagospodarowania przestrzeni gminy i terenów sąsiadujących.

Cele polityki komunikacyjnej

Generalnym celem polityki komunikacyjnej gminy winno być tworzenie poprawnych warunków podróżowania, zapewnienie właściwej obsługi komunikacyjnej mieszkańcom gminy, stworzenie warunków do rozwoju przestrzennego i ekonomicznego gminy oraz kształtowanie ładu przestrzennego.

Pochodnymi celami polityki winny być:

- zapewnienie sprawnych powiązań wewnątrz obszaru gminy, a także układu drogowego gminy z układem drogowym zewnętrznym,
- w miarę możliwości nieobudowywanie obustronne ważnych ciągów drogowych, szczególnie drogi wojewódzkiej nr 716, poprzez odpowiednie kierowanie ruchem budowlanym, lokalizując nową zabudowę w bezpiecznej odległości od dróg publicznych,
- współpraca gminy z Zarządem Dróg Wojewódzkich oraz z Zarządem Dróg Powiatowych w zakresie wspólnych przedsięwzięć poprawiających sprawność komunikacyjną na terenie gminy.

Układ komunikacyjny gminy

Uwarunkowania wewnętrzne wynikające z diagnozy stanu istniejącego, powiązania zewnętrzne oraz założenia polityki komunikacyjnej i uwarunkowania zewnętrzne stanowiły podstawę do określenia kierunków rozwoju układu komunikacyjnego gminy. W przypadku dróg posiadających kategorię drogi gminnej zakłada się podniesienie jej sprawności poprzez wyrównanie nawierzchni, wykonanie warstwy ścieralnej oraz utwardzenie kruszywem poboczy drogowych. W przypadku wykonywania przebudowy drogi z wykonaniem utwardzonych obustronnie poboczy o szerokości minimum 1 m dopuszcza się szerokość jezdni poniżej 3,5 m, ale nie mniej niż 3 m.

System komunikacji publicznej autobusowej

Zakłada się rozwój obsługi przewozów pasażerskich poprzez istniejący układ linii autobusowych PKS, oraz tzw. przewozy szkolne. Wskazane byłoby, po uprzednim doprowadzeniu parametrów technicznych dróg powiatowych do wymaganych norm, przedłużenie linii komunikacji zbiorowej na tereny niedostatecznie obsługiwane komunikacją zbiorową oraz na obszary sąsiednich gmin, tak aby

stworzyć dla mieszkańców gminy możliwość podróży i wyjazdów z jej obszaru również komunikacją zbiorową.

System komunikacji kolejowej

Zakłada się adaptację przebiegu i modernizację linii kolejowej relacji Warszawa – Koluszki – Piotrków Tryb. – Radomsko – Częstochowa do wyższych parametrów, w ramach zakładanej w Planie Województwa przebudowy układu kolejowego. Docelowo skrzyżowania dróg układu podstawowego z koleją projektuje się jako bezkolizyjne. Działania gminy winny zmierzać w kierunku większego wykorzystania tej linii do przewozów pasażerskich i towarowych.

Drogi dla rowerów

Ze względu na rosnącą funkcję rekreacyjno – turystyczną gminy proponuje się rozwój komunikacji rowerowej na jej obszarze. W tym celu w przyszłości będą wyznaczone główne ciągi ścieżek rowerowych, które połączą tereny mieszkaniowe z rejonami rekreacji i turystyki. Generalnie ścieżki projektowane będą wzdłuż układu drogowego bądź z duktami leśnymi.

4.5.2. Zaopatrzenie w wodę

Mieszkańcy gminy Będków są zaopatrywani w wodę z istniejącego wodociągu komunalnego na terenie gminy. Jest to wodociąg komunalny „Będków” gdzie woda jest pobierana na terenie SUW w Będkowie przy ul. Reymonta z utworów górnopaleogeogenicznych w ramach zatwierdzonych zasobach w kat. „B” decyzją Urzędu Wojewódzkiego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 15.12.1986r. (znak: OS.X.8530/52/86) na poziomie $Q_{hmax} = 161m^3/h$ przy depresji $s=34.2m$. Woda ze studni głębinowych na terenie stacji poddawana jest uzdatnieniu (aeracja, odżelazianie) i retencjonowana w terenowych zbiornikach o pojemności $200 m^3$ (szt.3). Ze zbiorników woda zespołami pompowymi jest podawana do sieci wodociągowej.

Ogólna długość przewodów wodociągowych wynosi 78 km, a stopień zwodociągowania terenów wiejskich wynosi 100%. Poprawienie stanu zaopatrzenia mieszkańców gminy w wodę powinno się skoncentrować na ewentualnej rozbudowie przewodów wodociągowych dla projektowanych terenów budowlanych przy wykorzystaniu istniejącego ujęcia wody oraz dalszej poprawie jakości dostarczanej wody poprzez modernizację urządzeń do jej uzdatniania.

4.5.3. Odprowadzanie ścieków

Istnieje oczyszczalnia ścieków sanitarnych w Będkowie obsługująca mieszkańców tej miejscowości jak również: Rosochy, Wykna, Rudnika, Zacharza oraz Nowin. Oczyszczalnia mechaniczno biologiczna typu „SBR 0615-w” w technologii BIOVAC położona jest po stronie południowej wsi Będków nad rzeką Wolbórką. Przepustowość oczyszczalni jest na poziomie $Q_{dmax} = 190 m^3/d$ w I etapie z możliwością rozbudowy do $330m^3/d$ w perspektywie. Oczyszczalnia ścieków składa się z części mechanicznej i biologicznej. Według danych statystycznych, w chwili obecnej ogólna długość przewodów kanalizacyjnych wynosi ok. 19 km. Szacunkowo ocenia się stopień skanalizowania terenów gminy Będków na poziomie 24%. Ścieki bytowo - gospodarcze z budynków indywidualnych odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych tzw. szamb. Ilość wywożonych ścieków nie odpowiada ilości zużywanej wody. Ścieki są wywożone przez samochody asenizacyjne do punktu zlewnego ścieków sanitarnych na oczyszczalni ścieków w Będkowie albo zagospodarowywane są na terenach rolnych należących do danego właściciela. W najbliższej perspektywie należy skoncentrować się na sukcesywnej realizacji lokalnych oczyszczalni ścieków sanitarnych wraz z kanałami sanitarnymi dla scentralizowanych zespołów jednostek wiejskich. W okresie kierunkowym przewiduje się dalsze wykorzystanie oczyszczalni ścieków komunalnych mechaniczno-biologicznej w Będkowie poprzez dalszą rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej oraz korzystaniu z punktu zlewnego na tej oczyszczalni do odbioru zanieczyszczeń płynnych bytowo-gospodarczych z gospodarstw domowych mieszkańców pozostałych wsi. W terenach trudnych do skanalizowania oraz z dość luźną zabudową proponuje się także jako jedno z rozwiązań asenizacji gminy realizację indywidualnej przydomowej lub przyzagrodowej oczyszczalni ścieków. Jest to możliwe do zastosowania w przypadku korzystnych warunków gruntowo - wodnych (grunty przepuszczalne, niski poziom wód gruntowych).

4.5.4. Sieć gazowa

Gmina nie posiada sieci gazu ziemnego. Mieszkańcy dla potrzeb gospodarstw domowych korzystają w swych gospodarstwach z gazu płynnego w butlach. Zaopatrzenie mieszkańców w gaz

ocenia się na poziomie zadowalającym. W okresie kierunkowym od gazociągu wysokiego ciśnienia o średnicy 400mm przebiegającego w gminie Tuszyn przewiduje się doprowadzenie gazociągu wysokiego ciśnienia o średnicy 100mm przez gminę Czarnocin do gminy Będków. W gminie Będków w ok. ośrodka gminnego przewiduje się stację redukcyjną I^o dla zaopatrzenia mieszkańców gminy w gaz.

4.5.5. Ciepło

Zaopatrzenie w ciepło jest rozwiązywane poprzez lokalne kotłownie dla potrzeb budynków użyteczności publicznej oraz usługowych, natomiast dla budownictwa jednorodzinnego poprzez ogrzewanie piecowe. Istniejący sposób zaopatrzenia w ciepło zaspakaja potrzeby mieszkańców w tym względzie. Wykorzystywanie w trakcie spalania paliwa stałego stanowi niewątpliwe źródło emisji substancji szkodliwych dla środowiska naturalnego i człowieka. Aby zminimalizować ilość substancji szkodliwych w emisji spalin powinno się koncentrować na zmianie paliwa stałego na gaz ziemny, olej opałowy lub gaz płynny. Zaopatrzenie w ciepło zasadniczo jest rozwiązane poprzez lokalne kotłownie dla potrzeb budynków użyteczności publicznej oraz usługowej, natomiast dla budownictwa jednorodzinnego poprzez ogrzewanie piecowe. Dalszym krokiem do stworzenia ekologicznie czystego obszaru powinno być wykorzystywanie alternatywnych źródeł ciepła w postaci geotermiki ziemi, pomp ciepłych a także kolektorów słonecznych.

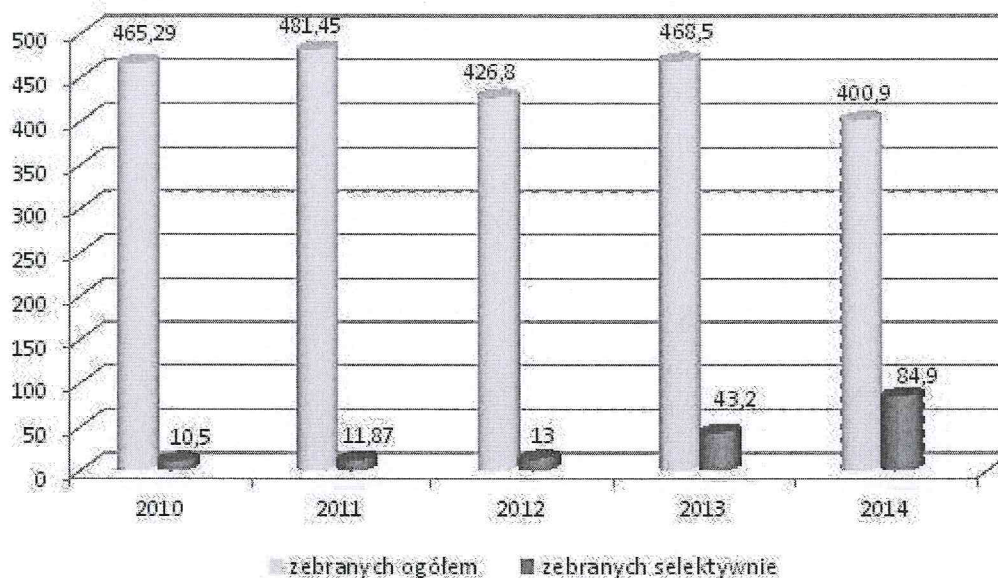
4.5.6. Usuwanie odpadów stałych

W myśl nowej ustawy o odpadach z 14 grudnia 2012r. odpady komunalne zostały zdefiniowane jako odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych. W nowym tekście tej ustawy dodaje się ponadto, że zmieszane odpady komunalne pozostają zmieszanyimi odpadami komunalnymi, nawet jeżeli zostały poddane czynności przetwarzania odpadów, która nie zmieniła w sposób znaczący ich właściwości. Odpady komunalne powstają głównie w gospodarstwach domowych, ale również na terenach nieruchomości niezamieszkałych, jak: obiekty użyteczności publicznej (szkoły, świetlice wiejskie) oraz infrastruktury (handel, obiekty turystyczne, targowiska, usługi). Są to także odpady z terenów otwartych, takie jak: odpady z koszy ulicznych, odpady z parków. Nowe przepisy nakładają na gminę obowiązek selektywnego zbierania odpadów komunalnych w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów recyklingu. Od 1 lipca 2013 roku gmina przejęła obowiązki od właścicieli nieruchomości w zakresie wyposażenia nieruchomości w urządzenia służące do zbierania odpadów oraz pozbywania się zebranych na terenie nieruchomości odpadów komunalnych stałych. Oznacza to, że właścicielem odpadów komunalnych powstających na terenie nieruchomości mieszkalnych jest gmina, natomiast opłaty ponoszą wytwórcy odpadów.

Tabela 9 Odpady komunalne zebrane z terenu gminy Będków w latach 2010-2014 (dane Urząd Gminy Będków)

Rodzaj	Jednostka	2010	2011	2012	2013	2014
Ilość odpadów komunalnych zebranych ogółem	Mg	465,29	481,45	426,8	468,5	400,9
Ilość odpadów komunalnych zebranych selektywnie	Mg	10,5	11,87	13,0	43,2	84,9
Liczba gospodarstw objętych selektywną zbiórką odpadów	szt.	392	392	398	805	825

Odpady komunalne zebrane na terenie gminy Będków w latach 2010-2014

4.5.7. Elektroenergetyka

Podstawowymi źródłami zaopatrzenia gminy w energię elektryczną będą istniejące główne stacje zasilające – GPZ 110/15kV w Łaznowskiej Woli i Tomaszowie Maz.. Dystrybucja energii elektrycznej ze stacji 110/15 kV odbywać się będzie na obszarze gminy istniejącą i projektowaną siecią napowietrzno – kablową średniego napięcia 15 kV i niskiego napięcia 0,4 kV, a bezpośrednia dostawa tej energii do poszczególnych obiektów i odbiorców będzie następowała poprzez przyłącza elektroenergetyczne niskiego napięcia oraz poprzez przyłącza elektroenergetyczne średniego napięcia w przypadkach, gdy odbiorca lub podmiot gospodarczy wymaga zapotrzebowania mocy i energii elektrycznej, uzasadniającego budowę stacji transformatorowo – rozdzielczej 15/0,4 kV wyłącznie dla własnych potrzeb. Budowę, przebudowę i modernizację istniejącej sieci oraz budowę urządzeń elektroenergetycznych należy prowadzić w uzgodnieniu z właściwym terenowo zakładem energetycznym i z uwzględnieniem zasad określonych w obowiązującym prawie energetycznym. Budowę liniowych odcinków sieci średniego i niskiego napięcia w pasach drogowych należy realizować w uzgodnieniu z właściwymi zarządcami tych dróg. Przebiegi linii elektroenergetycznych średniego i niskiego napięcia poza pasami drogowymi dopuszcza się realizować pod warunkiem zapewnienia służebności gruntowej dla tej sieci. Lokalizowanie nowych stacji transformatorowo - rozdzielczych 15/0,4 kV budynkowych i kontenerowych należy realizować poza pasami drogowymi. Dopuszcza się możliwość realizacji stacji transformatorowo – rozdzielczych 15/0,4 kV wbudowanych w obiekty kubaturowe.

Dopuszcza się lokalizowanie słupowych stacji transformatorowo - rozdzielczych 15/0,4 kV w obrębie pasów drogowych, w uzgodnieniu z właściwymi zarządcami dróg. Zmiana lokalizacji projektowanych stacji transformatorowo – rozdzielczych 15/0,4 kV oraz lokalizacja dodatkowych nie wymaga zmiany ustaleń studium.

Maksymalne szerokości stref ochronnych dla tras przebiegu napowietrznych linii elektroenergetycznych określa się:

- dla linii 15 kV-na 15 m (po 7,5 m od osi linii na stronę),
- dla linii 110 kV-na 36 m (po 18 m od osi linii na stronę),

W strefach ochronnych elektroenergetycznych linii napowietrznych wysokiego i średniego napięcia, ustala się:

- zakaz lokalizacji budynków przeznaczonych na pobyt stały ludzi i innych funkcji chronionych,
- możliwość lokalizacji innych obiektów po uzgodnieniu, z właściwym terenowo zakładem energetycznym, sposobu zagospodarowania terenu w strefie.

Napowietrzne linie kolidujące z planowaną zabudową i układem komunikacyjnym powinny być kablowane. Dopuszcza się przebudowę polegającą na wykonaniu nowych napowietrznych odcinków tych linii po trasach nie kolidujących z tą zabudową. Sposób przebudowy linii powinien być uzgodniony z

właściwym terenowo zakładem energetycznym. Dla określonych w „Studium” kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy docelowe zapotrzebowanie na moc elektryczną wyniesie 2,5 MW, a roczne zużycie energii elektrycznej kształtować się będzie na poziomie 6.800 MWh. Prognozę oszacowano na podstawie analizy jednostkowych wskaźników wzrostu zużycia energii elektrycznej dla obszarów o podobnej strukturze zagospodarowania, z uwzględnieniem procesu racjonalizacji użytkowania tej energii oraz stosowania energooszczędnych urządzeń i technologii w gospodarstwach domowych i rolniczych. Docelowe zapotrzebowanie gminy na moc i energię elektryczną będzie mogło być w pełni pokryte z istniejących głównych stacji zasilających 110/15kV w Tomaszowie Maz. i Łaznowskiej Woli, także z uwzględnieniem potrzeb, zlokalizowanej w gminie podstacji trakcyjnej PKP, o poborze mocy elektrycznej na poziomie rzędu 4, a nawet 5 MW. Pełne pokrycie potrzeb gminy z tych stacji zasilających 110/15 kV nie wyklucza jednak, uzasadnionych szczególnymi czynnikami środowiskowymi i ekonomicznymi, możliwości powstania lokalnych, małych źródeł energii odnawialnej, uzupełniających bilans energetyczny gminy. Zagadnienie to powinno być przeanalizowane na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy i w opracowanym na jego podstawie projekcie założeń planu zaopatrzenia gminy w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.

Dystrybucja mocy i energii elektrycznej na terenie gminy, za pomocą istniejącej sieci dystrybucyjnej 15 kV i 0,4 kV wymagać będzie dalszej, sukcesywnej modernizacji tej sieci przez właściwy terenowo zakład energetyczny, celem zagwarantowania, wymaganych prawem energetycznym, standardów jakości i ciągłości dostawy tej energii. Modernizacja ta powinna także uwzględniać wzrastające wymogi w zakresie ochrony środowiska, poprzez m.in. stosowanie przewodów izolowanych w liniach napowietrznych, małogabarytowych, kompaktowych stacji transformatorowo – rozdzielczych 15/0,4 kV, itp. rozwiązań technicznych. Na terenach nowej zabudowy oraz w przypadkach zwiększania intensywności istniejącego zagospodarowania powinny być budowane nowe linie sieci dystrybucyjnej 15 kV i 0,4 kV oraz nowe stacje transformatorowo – rozdzielcze 15/0,4 kV. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego powinien, kierując się wskazaniem z załącznika graficznego do niniejszego studium, określić ilość i zakresy rzeczowe tych obiektów, celem ich uwzględnienia w planach rozwoju właściwego terenowo zakładu energetycznego w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną, realizowanych przez to przedsiębiorstwo, zgodnie z obowiązującym w kraju prawem energetycznym. Wykonywanie przyłączy energetycznych z sieci dystrybucyjnej do poszczególnych obiektów zabudowy powinno odbywać się na podstawie umów zawieranych z tym zakładem energetycznym. W uzgodnieniu z właściwym terenowo zakładem energetycznym powinny być też opracowywane i realizowane projekty przebudowy istniejących, napowietrznych linii elektroenergetycznych, kolidujących z terenami zabudowy mieszkalnej, produkcyjnej, rekreacyjnej, komunalnej, itp., a także z terenami chronionymi ze względów krajobrazowych i przyrodniczych. Nie przewiduje się prowadzenia przez teren gminy elektroenergetycznych linii napowietrznych najwyższych napięć (400 i 220 kV).

4.5.8. Telekomunikacja

Istniejąca przewodowa sieć telekomunikacyjna na terenie gminy wymaga sukcesywnej rozbudowy i modernizacji, w wyniku której uzyskany zostanie wymagany stan przepustowości w oparciu o połączenia światłowodowe i nowoczesną technikę cyfrową.

Identyfikacja problemów

Mocne strony

- walory turystyczne (obszar chronionego krajobrazu, zabytki),
- dostateczny stan elektroenergetyki.

Słabe strony

- zły stan dróg gminnych, wymagających przebudowy,
- brak bazy turystyki zorganizowanej w zagospodarowaniu przestrzennym, brak urządzeń niekubaturowych jak, np. szlaki turystyczne, ścieżki rowerowe, pola biwakowe, parkingi,
- brak zbiorczych systemów kanalizacji sanitarnej w wielu wsiach,
- brak nawierzchni twardej na wielu drogach pełniących rolę obsługi lokalnej, stwarza to gorsze warunki dla rozwoju jednostek osadniczych oraz zniechęca inwestorów.

III. Analiza strategiczna metodą SWOT. Mocne i słabe strony Gminy Będków oraz szanse i zagrożenia rozwoju.

Poniżej przedstawiono wyniki analizy strategicznej potencjału społeczno-gospodarczego Gminy Będków. Analizę tę wykonano metodą SWOT (nazwa pochodzi od pierwszych liter angielskich słów: Strengths - silne strony, atuty, zasoby; Weaknesses - wady, słabe strony; Opportunities - okazje, możliwości, szanse oraz Threats- trudności, zagrożenia).

Technika ta oceniająca zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne czynniki, mogące mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego stanowił użyteczną pomoc prowadząca do dokonania analizy zasobów i otoczenia Gminy Będków oraz określenia priorytetów jej rozwoju.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ☐ silne powiązanie Gminy Będków w zakresie obsługi gospodarczej mieszkańców ☐ stosunkowo bliskie położenie Łodzi ☐ duża ilość atrakcyjnych obszarów chronionych ☐ dogodne warunki dla rozwoju turystyki wiejskiej i upraw ekologicznych ☐ istnienie tradycji produkcji rolniczej ☐ łatwa dostępność do gruntów pod względem komunikacyjnym ☐ niewielki udział gospodarstw wykorzystujących w szerokim zakresie chemizację gleb ☐ integracja społeczności lokalnej ☐ malejące wskaźniki przestępczości ☐ dostęp do opieki lekarskiej podstawowej, specjalistycznej i stacjonarnej ☐ wszechstronna działalność biblioteki, OSP i Kół Gospodyń Wiejskich, Zespołów Ludowych, Stowarzyszeń ☐ doświadczenie w sprawnej realizacji zadań z zakresu edukacji, sportu i pomocy społecznej ☐ doświadczenie w zakresie produkcji produktów nasiennych. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ brak znaczących surowców naturalnych ☐ zły stan czystości wód powierzchniowych ☐ brak wytyczonych szlaków rekreacyjno-turystycznych ☐ brak odpowiedniej infrastruktury turystyczno-krajoznawczej (parkingi, oznakowania, gastronomia) ☐ brak ośrodka kultury ☐ brak form zorganizowania rolników indywidualnych ☐ brak lokalnego kapitału ☐ niski poziom dochodów własnych gminy ☐ zły stan techniczny dróg ☐ niewystarczający poziom skanalizowania gminy ☐ ujemny przyrost naturalny ☐ ujemne saldo migracji ☐ słaba świadomość ekologiczna mieszkańców
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ☐ dogodne położenie komunikacyjne ☐ możliwości pozyskiwania funduszy unijnych ☐ napływ kapitału zewnętrznego ☐ wzrastające zapotrzebowanie na usługi agroturystyczne przy szczególnym uwzględnieniu dorzecza rzeki Wolbórki ☐ wzrastająca siła nabywcza polskiego społeczeństwa ☐ zwiększająca się baza wypoczynkowo-turystyczna gminy oraz budownictwa rekreacyjno - letniskowego ☐ uruchomienie programów restrukturyzacji rolnictwa ☐ tendencje spadkowe bezrobocia w gminie, powiecie i kraju ☐ możliwość zintensyfikowania działań w zakresie tworzenia grup producenckich ☐ wzrost zainteresowania produkcją ekologiczną, ekoturystyką, agroturystyką (przebranżowienie) ☐ istnienie w pobliżu dużego rynku zbytu – aglomeracja łódzka ☐ prężnie rozwijająca się produkcja nasienne ☐ stworzenie programu promocji lokalnej marki ☐ możliwość korzystania ze środków finansowych 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ niska dochodowość pracy w rolnictwie ☐ brak inwestorów z zewnątrz ☐ brak stabilnej polityki państwa w stosunku do finansów jednostek samorządu terytorialnego ☐ niedostateczny poziom infrastruktury drogowej w zakresie ochrony środowiska, edukacji, kultury, sportu i rekreacji. ☐ degradacja środowiska naturalnego ☐ rosnąca emisja zanieczyszczeń ze źródeł zlokalizowanych poza gminą ☐ polityka wymuszająca konkurencyjne działanie między jednostkami samorządowymi

<p>Europejskiego Funduszu Społecznego</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ możliwość korzystania w zakresie rozwoju inwestycji z funduszy unijnych ☐ rozwój społeczeństwa informacyjnego ☐ rozwijająca się współpraca gminy z organizacjami pozarządowymi ☐ stale podnoszący się poziom wykształcenia zawodowego rolników dzięki realizacji systematycznego planu szkoleń 	
<p>Gmina Będków – analiza SWOT Problematyka społeczna</p>	
<p>MOCNE STRONY</p>	<p>SŁABE STRONY</p>
<ul style="list-style-type: none"> ☐ współpraca organizacji, pozarządowych z samorządem gminnym ☐ dobre warunki kształcenia dzieci i młodzieży ☐ duża aktywność mieszkańców w działaniach na rzecz społeczności lokalnej ☐ rosnący potencjał społeczny i gospodarczy Łodzi i Tomaszowa Maz. ☐ zasoby siły roboczej o zróżnicowanych kwalifikacjach ☐ stosunkowo wysoki udział ludności w wieku produkcyjnym ☐ wzrost świadomości zdrowotnej mieszkańców ☐ podnoszenie kwalifikacji przez kadrę pracowników samorządowych zajmujących się usługami społecznymi ☐ duża oferta zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży ☐ wzmożenie różnych form upowszechniania kultury, sportu i rekreacji ☐ wzrost poziomu wykształcenia wśród ludzi młodych 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ wysokie bezrobocie strukturalne i wysoki stopień zatrudnienia w rolnictwie (zbyt duża liczba ludzi utrzymującej się wyłącznie z rolnictwa) ☐ niedostatki infrastruktury sportowej ☐ migracja ludności (zwłaszcza młodej, wykwalifikowanej kadry) do dużych ośrodków miejskich i za granicę ☐ niski poziom wykształcenia mieszkańców ☐ ograniczone środki finansowe na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej ☐ starzenie się ludności ☐ brak aktywności ludzi w kierunku samokształcenia ☐ niedostateczne wyposażenie placówek oświatowych w niezbędne pomoce dydaktyczne i sprzęt komputerowy ☐ utrwalanie się obszarów ubóstwa spowodowane pauperyzacją części mieszkańców, dziedziczenia bezrobocia i biedy
<p>SZANSE</p>	<p>ZAGROŻENIA</p>
<ul style="list-style-type: none"> ☐ walory kulturowe i turystyczne Powiatu Tomaszowskiego i Gminy Będków ☐ stopniowe bogacenie się społeczeństwa ☐ rozwój społeczeństwa obywatelskiego i informacyjnego ☐ działalność organizacji pozarządowych w różnych obszarach problemowych udzielających wsparcia grupom społecznym ☐ poprawa dostępności do szkolnictwa wyższego dla młodzieży z terenów wiejskich ☐ funkcjonowanie na terenie Tomaszowa Mazowieckiego placówek pomocy społecznej i zakładów pomocy społecznej ☐ wzrost zainteresowania mieszkańców działaniami społecznymi ☐ stabilizacja władz samorządowych ☐ możliwości organizacji miejsc pracy dla osób z grup defaworyzowanych ☐ wzrost zainteresowania wolontariatem jako formą aktywizacji ☐ wzrost popytu na usługi turystyczne uwarunkowany zmianą stylu życia ☐ coraz szerszy zasięg programów profilaktyki i 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ poszerzenie się patologii społecznych ☐ brak zaufania do władz lokalnych i podejmowanych inicjatyw ☐ brak środków i skutecznych instrumentów modernizujących rynek pracy oraz skutecznej polityki państwa w walce z bezrobociem ☐ spadek zainteresowania mieszkańców uczestnictwem w życiu kulturalnym ☐ zwiększenie stopnia migracji niektórych grup społecznych ☐ wzrost barier w dostępie do specjalistycznej opieki medycznej i badań profilaktyczno-diagnostycznych ☐ brak stabilizacji finansowej rodzin wielodzietnych ☐ niestabilna polityka finansowa państwa wobec samorządów ☐ ograniczone środki PFRON na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej ☐ pogłębiający się proces starzenia się społeczeństwa, przy jednoczesnym ubytku naturalnym ludności

<p>promocji zdrowia</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ wzrost zainteresowania aktywnymi formami spędzania wolnego czasu ☐ otwarcie unijnego systemu edukacji dla młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ wzrastający poziom przestępczości oraz zjawisk patologicznych, przy niedostatecznym stopniu ich przeciwdziałania ☐ rosnąca liczba osób niepełnosprawnych i niski stopień ich zatrudnienia
<p>Gmina Będków – analiza SWOT Problematyka gospodarcza</p>	
<p>MOCNE STRONY</p>	<p>SŁABE STRONY</p>
<ul style="list-style-type: none"> ☐ przebieg przez gminę dróg wojewódzkich i powiatowych ☐ położenie w niewielkiej odległości od Łodzi, Tomaszowa Maz., Piotrkowa Tryb. ☐ zasoby siły roboczej o zróżnicowanych kwalifikacjach ☐ stosunkowo wysoki udział ludności w wieku produkcyjnym ☐ walory przyrodniczo-krajobrazowe dla potrzeb turystyki i wypoczynku ☐ niskie ceny gruntów ☐ pełne zwodociągowanie gminy ☐ bliskie zaplecze surowcowe dla przemysłu spożywczego ☐ niższe koszty robocizny 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ niski poziom dochodów własnych Gminy Będków ☐ degradacja środowiska przez niekontrolowane odprowadzanie ścieków i odpadów stałych ☐ znaczna skala bezrobocia wśród mieszkańców gminy (w tym bezrobocia długotrwałego) ☐ niedostateczny stan techniczny dróg gminnych ☐ wielobiegunowość produkcji rolnej w indywidualnych gospodarstwach rolnych ☐ brak sieci gazociągowej na terenie gminy ☐ niski poziom wyposażenia technicznego wsi i gospodarstw rolnych w nowoczesne narzędzia i maszyny rolnicze ☐ duże zakwaszenie gleb ☐ niska świadomość mieszkańców w zakresie utrzymania czystości na terenie gminy ☐ brak kanalizacji w wielu sołectwach na terenie gminy ☐ brak ciągów pieszych i rowerowych ☐ mało miejsc pracy poza rolnictwem ☐ brak ekologicznych, przydomowych kotłowni ☐ brak infrastruktury turystycznej ☐ brak gospodarstw agroturystycznych ☐ duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych ☐ słaby stopień aktywności pozarolniczej ☐ migracja ludności (zwłaszcza młodej, wykwalifikowanej kadry) do dużych ośrodków miejskich i za granicę ☐ niekorzystna struktura wiekowa mieszkańców – starzenie się ludności, przeludnienie agrarne wsi ☐ wysokie bezrobocie strukturalne i wysoki stopień zatrudnienia w rolnictwie (zbyt duża liczba ludzi utrzymujących się wyłącznie z rolnictwa)
<p>SZANSE</p>	<p>ZAGROŻENIA</p>
<ul style="list-style-type: none"> ☐ realizacja projektów modernizujących sieć wodno-kanalizacyjną ☐ współpraca z samorządem wojewódzkim i z samorządami lokalnymi w realizacji projektów infrastrukturalnych z udziałem środków unijnych ☐ dobre położenie w środkowej Polsce ☐ cenne walory przyrodnicze sprzyjające rozwojowi turystyki i wypoczynku sobotnio-niedzielnego mieszkańców aglomeracji łódzkiej ☐ rosnący dostęp do Internetu małych i średnich przedsiębiorstw ☐ dostęp do unijnych rynków pracy, kapitału, towarów i technologii 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ brak dostępu do Internetu szerokopasmowego ☐ ograniczony dostęp do środków finansowych na rozwój gospodarczy, a przede wszystkim pochodzących z UE ☐ zanieczyszczenie zbiorników wodnych i rzek ☐ brak środków i skutecznych instrumentów modernizujących rynek pracy oraz skutecznej polityki państwa w walce z bezrobociem ☐ zwiększenie zadań samorządów bez odpowiedniego zabezpieczenia finansowego ☐ opóźnienia w rozbudowie systemu transportu drogowego w Polsce ☐ brak aktywności ludzi w kierunku

☐ realizacja wielu projektów modernizujących sieć drogową oraz poprawiających bezpieczeństwo komunikacyjne ☐ możliwość wykorzystania walorów przyrodniczo-krajobrazowych dla potrzeb „przemysłu czasu wolnego” ☐ rozwój społeczeństwa obywatelskiego i informacyjnego ☐ zmiana systemu podatkowego, przyznanego podmiotom gospodarczym i podejmowaniu działalności inwestycyjnej i rozwojowej ☐ możliwości organizacji miejsc pracy dla osób z grup defaworyzowanych ☐ wdrożenie skutecznych mechanizmów restrukturyzacji polskiego rolnictwa ☐ polityka państwa sprzyjająca rozwojowi małych i średnich przedsiębiorstw ☐ promocja walorów turystycznych i rekreacyjnych Gminy ☐ stopniowe bogacenie się społeczeństwa ☐ działania na rzecz zwiększenia dostępu do Internetu ☐ zorganizowanie na terenie Gminy strefy dla inwestorów (wykup gruntów przez gminę, doprowadzenie dróg, wodociągu, kanalizacji, energii elektrycznej itd.)	samokształcenia ☐ niska opłacalność produkcji rolniczej ☐ rosnąca tendencja w wykorzystaniu transportu indywidualnego a jednocześnie, malejące znaczenie transportu zbiorowego ☐ niewystarczająca ilość działań o charakterze promocyjnym na poziomie wojewódzkim i powiatowym ☐ niestabilna polityka finansowa państwa wobec samorządów ☐ brak inwestorów zewnętrznych ☐ spadające zainteresowanie inwestorów terenami nieuzbrojonymi.
---	---

IV. Cele ogólne i szczegółowe rozwoju obszaru gminy Będków

W Planie Rozwoju Lokalnego gminy Będków przyjmuje się zadania zakładające osiągnięcie celu ogólnego poprzez realizację celów szczegółowych.

Cel ogólny – polegający na wielokierunkowej poprawie sytuacji społeczno-gospodarczej mieszkańców gminy Będków

Realizacja celu ogólnego nastąpi poprzez wdrażanie celów szczegółowych prowadzących do rozwoju obszaru gminy.

Cele szczegółowe

- poprawa jakości i sprawności dróg gminnych,
- współpraca w zakresie poprawy sprawności dróg powiatowych i drogi wojewódzkiej,
- poprawa lokalnej infrastruktury kultury,
- poprawa lokalnej infrastruktury sportu i rekreacji,
- poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez: budowę kanalizacji sanitarnej i przydomowych oczyszczalni, utylizacji azbestu, zakup sprzętu dla OSP,
- budowa zintegrowanych systemów informatycznych,
- poprawa sytuacji w zakresie bezpieczeństwa,
- zmiana w sposobie użytkowania terenu poprzez stworzenie warunków do poprawy warunków środowiska naturalnego zabudowy mieszkaniowej indywidualnej, usługowej oraz rozwoju drobnej przedsiębiorczości,
- poprawa stanu zaplecza technicznego placówek oświatowych w gminie.

Realizacja celów szczegółowych następować będzie poprzez wykonawstwo oraz wdrażania zadań gospodarczych oraz społecznych skatalogowanych według określonych priorytetów.

ZADANIA PRIORYTETU I

- przebudowa i remonty dróg gminnych,

- współdziałanie w zakresie przebudowy drogi wojewódzkiej i dróg powiatowych,
- remonty i przebudowy świetlic wiejskich,
- budowa zintegrowanych systemów informatycznych,
- tworzenie powszechnie dostępnych przestrzeni publicznych o charakterze rekreacyjnym,
- zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego w ramach Krajowego Systemu Ratowniczo- Gaśniczego,
- poprawa stanu zaplecza technicznego placówek oświatowych,
- rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej.

ZADANIA PRIORYTETU II

- budowa świetlic wiejskich,
- realizacja programu usuwania azbestu,
- poprawa sytuacji w zakresie bezpieczeństwa,
- remonty i konserwacja obiektów sportowych,
- wyposażenie Domu Kultury i świetlic wiejskich,
- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków,
- modernizacja oświetlenia ulicznego.

Uszczegółowieniem zakresu i czasookresu realizacji zadań inwestycyjnych realizujących cele Planu Rozwoju Lokalnego ujętych w poszczególnych priorytetach jest zawsze uchwała budżetowa wraz z Wieloletnią Prognozą Finansową. Plan Rozwoju Lokalnego na lata 2016-2022 ma charakter otwarty i może być modyfikowany w zależności od wystąpienia nowych okoliczności oraz potrzeb.

Podsumowując należy stwierdzić, iż jednym z najważniejszych celów dla gminy są inwestycje związane z poprawą infrastruktury technicznej, a w szczególności infrastrukturą drogową, kulturalną, rekreacyjną oraz kanalizacyjną. Szczególny nacisk należy położyć na właściwie funkcjonującą sieć drogową o wysokich parametrach technicznych, ponieważ jest to jednym z najważniejszych warunków poprawy konkurencyjności gminy.

Realizacja projektów z zakresu infrastruktury drogowej powinna przyczynić się do przeciwdziałania marginalizacji społecznej i ekonomicznej obszarów wiejskich. Kolejną grupą inwestycji wspierających rozwój gminy są zadania z zakresu odprowadzania i oczyszczania ścieków. Realizacja projektów z zakresu turystyki i ochrony dziedzictwa kulturowego pozwoli na wykorzystanie potencjału, jaki posiada gmina w tym obszarze. W obliczu szybkiego rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce i Europie konieczne stają się inwestycje w infrastrukturę teleinformatyczną. Dostęp do szerokopasmowego Internetu i przyjazna mieszkańcom e-gmina będzie stanowiła poważny impuls dla dalszego rozwoju gminy.

V. Powiązanie projektów z innymi działaniami realizowanymi na terenie gminy

Działanie Gminy Będków ma na celu rozwój sieci drogowych oraz ochronę środowiska naturalnego gminy i stworzenia warunków do rozwoju usług związanych z rekreacją i budownictwem mieszkaniowym. Niezbędnym środkiem do osiągnięcia tego celu jest tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości z wykorzystaniem kapitału lokalnego i zewnętrznego. Można to osiągnąć poprzez realizację inwestycji w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy, stworzenie warunków do rozwoju turystyki i wypoczynku poprzez m.in. rozwój gospodarstw agroturystycznych, zabudowy letniskowej, poprawy stanu dróg i połączeń komunikacyjnych, ścieżek rowerowych. Bardzo ważnym aspektem jest również poprawa warunków usportowienia młodzieży poprzez modernizację obiektów sportowych na terenie gminy.

Powyższe zamierzenia i cele można osiągnąć poprzez:

- przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i ekonomicznej gminy,
- zwiększenie atrakcyjności obszarów gminy dla inwestorów lokalnych i inwestorów zewnętrznych,
- aktywizację lokalnej społeczności,
- poprawie warunków nauczania,

- wzrost mobilności zawodowej mieszkańców wsi,
- zwiększenie poziomu inwestycji lokalnych,
- wyzwolenie lokalnego potencjału przedsiębiorczości i zaangażowanie mieszkańców jako szansę przezwyciężenia trudności ekonomicznych,
- tworzenie warunków do dywersyfikacji działalności gospodarczej,
- wzrost kreatywności w zakresie poszukiwania pozarolniczych źródeł utrzymania,
- realizowanie polityki równych szans – czyli uwzględnienie w procesie realizacji poszczególnych projektów interesu grup społecznych znajdujących się w trudniejszej sytuacji,
- osób niepełnosprawnych (np. łamanie barier architektonicznych podczas inwestycji w zakresie modernizacji dróg),
- kobiet (poprawa sytuacji kobiet na rynku pracy – np. poprzez rozwój agroturystyki na obszarach wiejskich, samozatrudnienie poprzez stworzenie bazy do rozwoju turystyki z wykorzystaniem walorów przyrodniczych terenu).

Działania powyższe związane są z koniecznością dokonania inwestycji.

Część zadań inwestycyjnych może być realizowana z udziałem środków zewnętrznych zarówno krajowych jak i pochodzących z Unii Europejskiej.

VI. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć Planu Rozwoju Lokalnego

Realizacja projektów z zakresu rozwoju infrastruktury technicznej będzie miała bezpośredni, pozytywny wpływ na środowisko przyrodnicze, zmniejszy się negatywne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze (poprzez sukcesywne kanalizowanie gminy), poprawią się warunki komunikacji drogowej, zwiększy się przejezdność i bezpieczeństwo na drogach. Zrealizowane projekty inwestycyjne będą analizowane pod kątem osiągnięcia n/w wskaźników. Określenie wskaźników osiągnięć Planu Rozwoju Lokalnego jest niezbędnym warunkiem pozwalającym na prowadzenie obiektywnego monitoringu działań objętych Planem. Pozwoli również na precyzyjne ustalenie poziomu realizacji zarówno samego Planu, jak i poszczególnych, zapisanych w dokumencie projektów inwestycyjnych. W oparciu o wskaźniki możliwe będzie także dokonanie całościowej oceny efektów, jakie przyniosła realizacja Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Będków po zakończeniu horyzontu czasowego określonego w dokumencie, czyli w roku 2022.

Zgodnie z zasadami doboru i pomiaru wskaźników funduszy strukturalnych wskaźniki osiągnięć Planu Rozwoju Lokalnego podzielone zostały na:

- wskaźniki produktu - Produkt – bezpośredni, materialny efekt realizacji przedsięwzięcia mierzony konkretnymi wielkościami,
- wskaźniki rezultatu - Rezultat – bezpośredni i natychmiastowy wpływ zrealizowanego projektu na otoczenie społeczno – ekonomiczne uzyskany natychmiast lub krótko po zakończeniu realizacji projektu.

Dla wymienionych w Planie Rozwoju Lokalnego zadań określone zostały następujące wskaźniki osiągnięć:

L.p.	Wskaźniki produktu
1.	Liczba projektów z zakresu transportu
2.	Liczba kilometrów nowych dróg
3.	Liczba kilometrów zrekonstruowanych dróg
4.	Długość wybudowanych chodników
5.	Długość wybudowanych ścieżek rowerowych
6.	Liczba wybudowanych punktów oświetleniowych
7.	Liczba projektów z zakresu gospodarki wodno – ściekowej
8.	Długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej
9.	Liczba wybudowanych przepompowni ścieków
10.	Powierzchnia zmodernizowanej lokalnej bazy kulturalnej i turystycznej
11.	Powierzchnia zmodernizowanych budynków i obiektów kultury

12.	Liczba stworzonych punktów dostępnych do szerokopasmowego Internetu
13.	Liczba jednostek publicznych podłączonych do bezpiecznego dostępu do szerokopasmowego Internetu
14.	Liczba wdrożonych systemów elektronicznego obiegu dokumentów w jednostkach publicznych
15.	Liczba zbudowanych Publicznych Punktów Dostępu do Internetu PIAP
16.	Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturalnej
L.p.	Wskaźniki Rezultatu
1.	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej
2.	Liczba gospodarstw domowych/budynków podłączonych do sieci wodociągowej
3.	Liczba gospodarstw domowych/budynków podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej
4.	Liczba osób korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej
5.	Długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy
6.	Liczba gospodarstw domowych/budynków obsługiwanych przez oczyszczalnię ścieków
7.	Liczba nowych ofert programowych w zakresie kultury i turystyki
8.	Liczba osób korzystających z nowej lokalnej bazy kulturalnej i turystycznej
9.	Liczba uczniów w szkołach korzystających z wybudowanej/zmodernizowanej infrastruktury edukacyjnej
10.	Ilość instytucji publicznych posiadających dostęp do szerokopasmowego Internetu
11.	Ilości portali umożliwiających kontakt on-line obywatela z jednostką publiczną
12.	Liczba osób korzystających dziennie z PIAP
13.	Liczba ogólnodostępnych komputerów /hostów/ z dostępem do Internetu

Zgodnie z otwartym charakterem Planu Rozwoju Lokalnego, w przypadku, gdy w trakcie realizacji poszczególnych projektów zajdzie potrzeba dokonania korekty zaprezentowanych wskaźników, mogą one być uzupełniane przez podmiot odpowiedzialny za wdrażanie Planu Rozwoju.

Monitorowanie wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania będzie dokonywane raz w roku na etapie oceny Planu Rozwoju Lokalnego na podstawie:

- danych statystycznych uzyskanych z GUS i Powiatowego Urzędu Pracy,
- danych z Ewidencji Działalności Gospodarczej prowadzonej przez pracownika Urzędu Gminy o rozwoju drobnej przedsiębiorczości,
- innych dostępnych opracowań pozwalających na monitorowanie wskaźników rezultatu.

VII. Plan finansowy na lata 2016-2022

Wyszczególnienie	Lata 2016 - 2022
Budżet Gminy	6.000.000,00
Budżet Państwa	1.100.000,00
Środki Unii Europejskiej	3.500.000,00
Inne	-
Razem	10.600.000,00

VIII. System wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Będków realizowany w latach 2016 – 2022 wdrażany będzie przez Wójta oraz Radę Gminy Będków.

Wdrażanie Planu rozpocznie się po zatwierdzeniu dokumentu uchwałą Rady Gminy. Organem odpowiedzialnym za jego realizację będzie organ wykonawczy samorządu gminnego – Wójt Gminy

działający przy pomocy aparatu wykonawczego w postaci Urzędu Gminy oraz innych jednostek organizacyjnych.

Do jednostek zaangażowanych w realizację projektów zawartych w Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Będków należeć będą:

Samodzielne stanowisko ds. organizacyjnych - zajmujący się m.in.:

- koordynowaniem prac przy zgłoszonych do dofinansowania projektami,
- prowadzeniem promocji gminy,
- przygotowywaniem, prowadzeniem i aktualizowaniem informacji do Biuletynu Informacji Publicznej,
- bieżącym kompletowaniem aktów prawnych i publikacji.

Inspektor ds. Inwestycji i Rozwoju Gospodarczego – zajmujący się m.in.:

- udzielaniem wskazań dla inwestycji o znaczeniu lokalnym,
- kierowaniem zespołami projektowymi,
- dokonywaniem okresowych ocen skutków zmian w zagospodarowaniu gminy,
- sporządzaniem w uzgodnieniu z Referatem Finansowym projektów umów określających wzajemne zobowiązania i świadczenia inwestora związane z realizacją inwestycji, przyszłym jej funkcjonowaniem,
- prowadzeniem spraw związanych z budową, modernizacją, usytuowaniem lokalnych dróg, ulic, mostów, placów i parkingów, organizacją ruchu drogowego,
- prowadzeniem wszystkich inwestycji i remontów zgodnie z ustawą o zamówieniach publicznych,

Skarbnik Gminy – zajmujący się m.in.:

- opracowaniem programów gospodarczych i prognoz finansowych gminy,
- sporządzaniem projektu rocznego budżetu gminy i przedkładaniem go w obowiązującym trybie do uchwalenia,
- bieżącym realizowaniem budżetu gminy oraz okresowym informowaniem organów gminy o przebiegu tej realizacji,
- negocjowaniem z organami administracji rządowej wysokości środków finansowych na podejmowanie bądź przekazywane zadania zlecone,
- współdziałaniem z organami finansowymi i bankowymi,
- sporządzaniem sprawozdań z działalności finansowej i budżetowej gminy,
- kontrolowaniem działalności gospodarczej i finansowej prowadzonej w ramach gminy.

Realizacja projektów określonych w Planie Rozwoju Lokalnego wymagała będzie współpracy wszystkich komórek organizacyjnych. Koordynacja i właściwy podział prac spoczywać będzie na podmiocie odpowiedzialnym za wdrożenie Planu – Wójcie Gminy.

Proces wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego polegał będzie na:

- opracowaniu dokumentacji inwestycji zapisanych w Planie,
- występowanie z wnioskami o przyznanie dofinansowania ze źródeł zewnętrznych,
- przeprowadzanie postępowań o udzielenie zamówień publicznych,
- nadzór nad przebiegiem prac w poszczególnych realizowanych projektach,
- zbieranie danych statystycznych na temat postępów wdrażania projektów oraz opracowywanie sprawozdań,
- prowadzenie rozliczeń oraz planowanie wydatków,
- informowanie o realizacji projektów oraz wdrażaniu Planu Rozwoju Lokalnego.

Za wymienione wyżej zakresy działań odpowiedzialne będą poszczególne komórki Urzędu Gminy, zgodnie z obowiązującym regulaminem organizacyjnym oraz podziałem prac wyznaczonym przez Wójta Gminy.

IX. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej

Monitoring jest procesem systematycznego zbierania, raportowania i interpretowania danych opisujących postęp i efekty programu, wspomagając tym samym proces zarządzania środkami z funduszy strukturalnych. Monitoring dostarcza informacji o postępie realizacji i efektywności wdrażania pomocy - począwszy od pojedynczego projektu, poprzez działanie i priorytet, a skończywszy na Programie Operacyjnym zgodnie z zasadą „bottom-up”, czyli kwantyfikowania efektów od najniższego poziomu (projektu) do najwyższego (programu operacyjnego).

Monitoring spełnia ponadto rolę systemu wczesnego ostrzegania o ewentualnych nieprawidłowościach. Skuteczne i sprawne wdrożenie Planu Rozwoju Lokalnego wymaga stałego monitoringu zarówno efektów jakie przynoszą projekty zawarte w Planie, jak i ponoszonych na ich realizację nakładów finansowych. Dzięki procesowi monitoringu możliwe będzie określenie tempa oraz jakości wdrażanych projektów. Instrumentem pomocnym w procesie monitoringu będą, określone w Rozdziale VI, wskaźniki.

Podmiotem odpowiedzialnym za proces monitorowania i raportowania będzie Wójt Gminy Będków działający przy pomocy Urzędu Gminy oraz innych jednostek organizacyjnych.

Za zbieranie danych ukazujących efekty rzeczowe realizacji Planu Rozwoju Lokalnego odpowiedzialny będzie Sekretarz Gminy.

Na Skarbniku Gminy natomiast spoczywać będzie obowiązek monitorowania wydatków ponoszonych na realizację projektów określonych w Planie.

Corocznie Wójt Gminy przygotowywał będzie, w celu przedłożenia Radzie Gminy, raport monitoringowy z wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego. Raport ten winien zawierać, co najmniej:

- przebieg realizacji poszczególnych projektów,
- wykonanie planu finansowego,
- dostrzeżone i przewidywane zagrożenia realizacji Planu,
- ewentualne propozycje dokonania zmian i uzupełnień Planu Rozwoju Lokalnego.

Sposoby oceny Planu Rozwoju Lokalnego

Ocena Planu Rozwoju Lokalnego dokonana zostanie pod koniec okresu objętego Planem - w drugim półroczu 2022 roku. Ocena dokonana zostanie przez zespół zadaniowy składający się z pracowników Urzędu Gminy oraz podległych jednostek i przedstawiony zostanie do zatwierdzenia Wójtowi Gminy. Dodatkowo ocenie poddany będzie przebieg poszczególnych zadań inwestycyjnych. Ocena zawierać będzie przynajmniej:

- daty realizacji poszczególnych inwestycji objętych planem,
- potwierdzenie kosztów poniesionych na realizację zadań inwestycyjnych,
- analizę osiągniętych wskaźników Planu,
- analizę oddziaływania zrealizowanych w ramach Planu inwestycji na sytuację społeczno – ekonomiczną gminy,
- wnioski, które będą mogły zostać uwzględnione przy opracowywaniu dokumentów strategicznych w przyszłym okresie programowania rozwoju.

Zatwierdzona przez Wójta Gminy ocena realizacji Planu Rozwoju Lokalnego, wraz z dokumentacją przebiegu jego wdrażania, przedłożona zostanie Radzie Gminy Będków najpóźniej na ostatniej sesji Rady w 2022 roku.

X. Public Relations Planu Rozwoju Lokalnego

Podstawowym elementem kształtowania wizerunku Planu Rozwoju Lokalnego będzie plan informacyjny. Za jego realizację odpowiedzialny będzie organ wykonawczy - Wójt. Działania tego typu powinny również prowadzić wszystkie inne podmioty zaangażowane w realizację poszczególnych projektów składających się na treść Planu Rozwoju Lokalnego.

Na plan informacyjny składają się:

- publikacja Planu Rozwoju Lokalnego, jego korekt oraz oceny na stronach internetowych gminy oraz w Biuletynie Informacji Publicznej,
- prezentacje Planu przy okazji spotkań ze społecznością lokalną,
- przekazywanie informacji na temat postępów we wdrażaniu Planu Rozwoju Lokalnego oraz poszczególnych projektów realizowanych w ramach Planu.

Ponadto plan informacyjny winien uwzględniać następujące elementy:

- informowanie o możliwościach uzyskania wsparcia finansowego w ramach funduszy strukturalnych dla wszystkich grup docelowych na terenie gminy Będków,
- informowanie o kryteriach wyboru i oceny projektów oraz obowiązujących procedurach,
- informowanie o wysokości wsparcia finansowego otrzymanego na realizację przez Gminę poszczególnych projektów,
- inicjowanie współpracy z podmiotami zaangażowanymi w monitorowanie i realizację Planu Rozwoju Lokalnego w celu podejmowania działań informacyjnych i promocyjnych poprzez wymianę informacji i wspólne przedsięwzięcia,
- inicjowanie dodatkowych działań promocyjnych o zasięgu lokalnym.

Plan informacyjny skierowany będzie do szeroko rozumianej społeczności lokalnej gminy Będków, a więc: mieszkańców, beneficjentów końcowych i ostatecznych poszczególnych projektów, organizacji pozarządowych, partnerów społeczno – gospodarczych, mediów zarówno lokalnych, jak i regionalnych.

Przewodniczący Rady

Andrzej Legieziński